

การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง

Participation in Activity Organization of Ladkrabang People

ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อเรื่องวิจัย : การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง
ผู้วิจัย : นายสมเกียรติ ต้นดวงศ์วณิช
สถาบัน : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปี พ.ศ. : 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง ทั้ง 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการวาง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเขตลาดกระบัง (3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาในการจัดกิจกรรมให้กับชุมชนเขตลาดกระบัง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 766 คน เป็นประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีค่าความเชื่อมั่น 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA : F-test) และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe

ผลการวิจัยสรุปว่า การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเป็นลำดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ตามระยะเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรมของประชาชนต่างกัน เมื่อพิจารณาในภาพรวมและรายข้อพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ตามอายุของประชาชนต่างกัน เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

RCH
DS
589
· B2
ส 2320

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....
วันเดือนปี..... 25. 0. 51

119 89695
b.....
i.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Research Title : Participation in Activity Organization of Ladkrabang People
Researcher : Mr.Somkiat Tuntiwongwanich
Institute : King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
Year : 2007

ABSTRACT

The Purposes of this research were: (1) to study the participation in activity organization of Ladkrabang people regions in 3 aspects: planning, operation and evaluation; and (2) to compare Participation in activity organization of Ladkrabang people which were classified by different regions, period this time and the working experience. Samples were 766 community in Ladkrabang. Questionnaire with 5 rating scales were used for data collection. The total reliability of questionnaire was 0.95. The data were analyzed with percentage, mean, standard deviation and One-way ANOVA : F-test and testing the couple of Scheffe

The research findings were:

1. The participation in activity organization of Ladkrabang people was satisfied with their regions as a whole of their operation in average of Height level.
2. The participation in activity organization of Ladkrabang people who were different in period this time was statistical significant different satisfactions at .05 levels.
3. The participation in activity organization of Ladkrabang people who were different age of people was statistical significant different satisfactions at .05 levels.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

ในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน ซึ่งเป็นภาระงานที่มักจะทำให้เกิดปัญหาในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะจากส่วนราชการ และองค์กรชุมชนอื่น ๆ ทำให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างล่าช้าขาดผู้นำที่มีความเข้มแข็ง ขาดความสามัคคีในชุมชน นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เกิดจากการขาดการวางแผนในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ดังนั้นเพื่อลดปัญหาในการดำเนินการ จึงต้องทราบถึงผลกระทบภายในกับชุมชนโดยตรง เพื่อให้ทราบถึงความพร้อมในการวางแผน ในการพัฒนา และจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเขตลาดกระบังต่อไป

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการทำวิจัย ซึ่งผลวิจัยที่ได้จะได้นำไปช่วยพัฒนาและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนต่อไป

นายสมเกียรติ ตันดิวังศ์วานิช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 บทนำ

1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3	สมมติฐานการวิจัย.....	2
1.4	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	3
1.5	ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.6	นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	3

บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 4

2.1	ระบบการบริหารงานด้านปกครองของกรุงเทพมหานคร.....	4
2.1.1	ประวัติกรุงเทพมหานคร.....	4
2.2	หลักทฤษฎีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม.....	11
2.3	สภาพการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง.....	15
2.3.1	การมีส่วนร่วมการวางแผน.....	15
2.3.2	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ.....	20
2.3.3	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล.....	28
2.6	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....34

3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	34
3.2	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
3.3	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง.....	43
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการการจัดกิจกรรมของ ประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง.....	44
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมของ ประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง.....	49
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	51
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	51
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	53
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	57
บรรณานุกรม.....	58

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงจำนวน ร้อยละ และลำดับที่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	59
4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับที่การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบังในภาพรวมรายด้าน.....	61
4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับที่การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน.....	62
4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับที่การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ.....	63
4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับที่การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล.....	64
4.6 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชน ในชุมชนเขตลาดกระบัง จำแนกตามระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรมในภาพรวมและรายด้าน.....	68
4.7 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชน ในชุมชนเขตลาดกระบัง จำแนกตามอายุของประชาชนในภาพรวม และรายด้าน.....	69

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย ได้สถาปนาขึ้นในปีพุทธศักราช 2325 โดยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ที่ในปัจจุบันได้กลายมาเป็นมหานครที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับเมืองใหญ่ในภูมิภาคเดียวกัน ปัจจุบันมีเนื้อที่ 1,568,737 ตารางกิโลเมตร คาดการณ์กันว่ามีประชากรประมาณ 10 ล้านคน และอีก 2 ล้าน ในจังหวัดปริมณฑลรอบ ๆ กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองที่มีความเจริญในทุก ๆ ด้าน เป็นเมืองหลวงที่เป็นศูนย์กลางการเมืองการปกครอง ศูนย์กลางการศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศูนย์กลางการคมนาคมสื่อสาร ที่สำคัญคือเป็นทั้งเมืองที่ตั้งของรัฐบาลกลาง เป็นที่ตั้งของพระบรมมหาราชวัง และเป็นที่ประทับขององค์พระประมุข

เขตลาดกระบัง เดิมเป็นอำเภอแสนแสบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอลาดกระบัง และเมื่อมีการยุบจังหวัดฉะเชิงเทราไปขึ้นกับจังหวัดพระนคร อำเภอลาดกระบังจึงได้ขึ้นกับจังหวัดพระนคร ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2481 กระทรวงมหาดไทยได้ลดฐานะจากอำเภอเป็นกิ่งอำเภอลาดกระบัง จนเมื่อ 6 มีนาคม พ.ศ. 2500 จึงมีฐานะเป็นอำเภอลาดกระบังอีกครั้งหนึ่ง และเมื่อมีการยุบนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นกรุงเทพมหานคร และมีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 และให้เรียกชื่อว่า อำเภอ เป็นเขต จึงเรียกอำเภอลาดกระบัง เป็นเขตลาดกระบัง ตั้งแต่วันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา

แผนการพัฒนากทม. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545-2549) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์ และสังคม สาขาพัฒนาชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ และรายได้ให้ชุมชนสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชน เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่ มีที่พักอาศัยมั่นคงถูกต้องตามกฎหมายและพัฒนาระบบการบริหารงานพัฒนาของชุมชนของกรุงเทพมหานครแสดงให้เห็นว่ากรุงเทพมหานครมุ่งหวังที่จะให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสร้างชุมชนให้น่าอยู่ โดยระดมความคิดจากหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชน ซึ่งจะร่วมกันเป็นพลังผลักดันการพัฒนาชุมชนให้มั่นคงและก้าวหน้าต่อไป

ในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน ต้องอาศัยอำนาจและหน้าที่ตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนนับเป็นการพัฒนาชุมชน โดยอาศัยรูปแบบการบริหาร โดยมีคณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรรมการ กล่าวคือ คณะกรรมการชุมชน ซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิกในชุมชนมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ดังนี้ 1) ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข 2) ประสานและดำเนินงานร่วมกับหน่วยราชการ 3) พัฒนาชุมชนทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยมีส่วนร่วมของประชาชน และระดมทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) เสริมสร้างความสามัคคี และการมีวินัยของผู้อยู่อาศัยในชุมชน 5) ส่งเสริม วัฒนธรรม ศิลธรรม และประเพณีอันดีงาม 6) การดูแลรักษาทรัพย์สินของชุมชน และสาธารณสมบัติ 7) เผยแพร่ผลงาน ติดตาม และรายงานการปฏิบัติงานของหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ที่เข้าไปปฏิบัติงานในชุมชนต่อผู้อำนวยการเขต และ 8) แต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมเป็นที่ปรึกษาหรือคณะทำงานในฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งเป็นภาระงานของคณะกรรมการชุมชนที่มักจะทำให้เกิดปัญหาในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะจากส่วนราชการ และองค์กรชุมชนอื่น ๆ ทำให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างล่าช้าขาดผู้นำที่มีความเข้มแข็ง ขาดความสามัคคีในคณะกรรมการ และชุมชน นอกจากนี้ปัญหาที่เกิดจากการขาดการวางแผนในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

ดังนั้นการศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมของชุมชน ภายใต้นโยบายของกรุงเทพมหานครในรูปคณะกรรมการชุมชนในเขตลาดกระบัง ที่มีผลกระทบกับชุมชนโดยตรง จะทำให้ทราบเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการวางแผน ในการพัฒนา และจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเขตลาดกระบังต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเขตลาดกระบัง
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาในการจัดกิจกรรมให้กับชุมชนเขตลาดกระบัง

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนแตกต่างกัน
2. ประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ระยะเวลาต่างก็มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนแตกต่างกัน
3. ประชาชนในชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนแตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดกิจกรรม 3 ด้านคือ

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ประชากร

ประชากร คือ ประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง 6 แขวง 46 หมู่บ้าน จำนวน 138,327 คน

1.5.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง 6 แขวง 46 หมู่บ้าน จำนวน 766 คน

1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง ภูมิประเทศทั่วไปของเขตลาดกระบัง และได้มีการใช้ประโยชน์ตามคุณสมบัติของกลุ่มชุดดินพอสมควร โดยบางส่วนใช้ที่ทำนาทำพืชไร่ ทำพืชสวน
2. พื้นที่เขตลาดกระบัง หมายถึง เขตหนึ่งของการแบ่งการปกครองในกรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วย 6 แขวง ได้แก่ แขวงลาดกระบัง แขวงทับยาว แขวงคลองสองต้นนุ่น แขวงลำปลาทิว แขวงชุมทอง และแขวงคลองสามประเวศ และมีทั้งหมด 50 ชุมชน
3. กิจกรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล
4. พฤติกรรม หมายถึง พฤติกรรมของประชาชนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน
5. ชุมชน หมายถึง สถานที่ตั้งบ้านเรือนของประชาชนที่อยู่ในเขตลาดกระบัง มีนบุรี และหนองจอกเป็นการถาวร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

2.1 ระบบการบริหารงานด้านปกครองของกรุงเทพมหานคร

2.1.1 ประวัติกรุงเทพมหานคร

2.2 หลักทฤษฎีการทำงานแบบมีส่วนร่วม

2.3 สภาพการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง

2.3.1 การมีส่วนร่วมการวางแผน

2.3.2 การมีส่วนร่วมการปฏิบัติการ

2.3.3 การมีส่วนร่วมประเมินผล

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระบบการบริหารงานด้านปกครองของกรุงเทพมหานคร

2.1.1 ประวัติกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร แต่เดิมเป็นการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช การบริหารราชการแผ่นดินในราชธานีมีพระมหากษัตริย์ทรงมอบหมายให้ราชการชั้นผู้ใหญ่ควบคุมดูแลราชการแทนขึ้นต่อ “กรมเวียง” โดยมีเสนาบดีกรมเวียงเป็นผู้รับผิดชอบบริหารราชการ ต่อมาใน พ.ศ. 2429 รัชกาลที่ 5 ได้ทรงให้มีการจัดการปกครองแบบ Board of Councillorship โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระราชวงศ์ และข้าราชการรวมกันเป็น Committee จัดบริหารนครหลวงทำนองเทศบาล ต่อมาทรงเห็นว่าการบริหารงานรูปคอมมิตี ลำช้า จึงยกเลิกคอมมิตี จัดตั้งกระทรวงเมืองขึ้น และได้เปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงนครบาล มีเสนาบดีเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาพระนคร ธนบุรี และหัวเมืองใกล้เคียงกันอีก 6 หัวเมือง คือ นนทบุรี ปทุมธานี นครเขื่อนขันธ์ สมุทรปราการ รัษฎบุรี และมินบุรี รวมเรียกว่า มณฑลกรุงเทพ ใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ และข้อบังคับหัวเมืองโดยอนุโลม และอีก 11 ปีต่อมา คือ ใน พ.ศ. 2440 (ร.ศ. 116) ได้ประกาศพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพขึ้นใช้บังคับ เพื่อเป็นหน่วยงานปกครองเมืองหลวง พระราชกำหนดดังกล่าวได้ระบุอำนาจหน้าที่ไว้ 4 ประการ คือ การทำลายขยะมูลฝอย การทำส้วม การควบคุมอาคารและสิ่งปลูกสร้าง การขนย้ายสิ่งโสโครก และสิ่งก่อความรำคาญแก่มหาชน และต่อมาได้มีประกาศกรมสุขาภิบาล เรื่องจัดความสะอาดในจังหวัดพระนคร ร.ศ. 127 กำหนดรายละเอียดในการปฏิบัติงานดังกล่าวการเอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนไว้สำหรับการเรียนเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยามสุขาภิบาลกรุงเทพนี้ ไม่มีลักษณะเป็นสุขาภิบาล โดยทั่วไปอย่างที่เข้าใจกัน เพราะราษฎรไม่ได้เข้าดำเนินการเอง แต่ข้าราชการส่วนกลางเป็นผู้บริหาร อธิบดีกรมสุขาภิบาลเป็นประธาน มีแพทย์สุขาภิบาลกับนายช่างสุขาภิบาลเป็นผู้ที่เสนาบดีกระทรวงนครบาลแต่งตั้งขึ้นในการประชุมบริหารงาน หากผู้บริหารทั้งสองตำแหน่งมีความเห็นต้องกันก็ดำเนินการ แต่ถ้าความเห็นของอธิบดีกรมสุขาภิบาลต่างออกไปจะต้องนำความขึ้นกราบบังคมทูลให้ทรงทราบ สุขาภิบาลกรุงเทพไม่มีงบประมาณแยกต่างหากจากส่วนกลางไม่มีราษฎรในท้องถิ่นมาร่วมให้ความเห็นชอบด้วย อำนาจในการออกข้อบังคับเป็นของอธิบดีกรมสุขาภิบาลประชุมปรึกษาหารือกับนายแพทย์ และนายช่างสุขาภิบาล ผู้ที่ฝ่าฝืนข้อบังคับจะต้องถูกปรับไม่เกิน 40 บาท และถ้าขัดขึ้นต่อไปจะต้องปรับไม่เกินวันละ 20 บาท

วิวัฒนาการระบบสุขาภิบาล ได้มีต่อมาโดยประชาชน ได้มีโอกาสเข้าร่วมดำเนินการกับข้าราชการ และเป็นผู้บริหารงานของท้องถิ่นทั้งหมด แต่อยู่ภายใต้การควบคุมของราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ต่อมาในรัชกาลที่ 6 ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบบริหารราชการ และทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้โอนราชการในกระทรวงนครบาล มารวมในกระทรวงมหาดไทย และได้ตั้งสมุหพระนครบาลบัญชาปกครองมณฑลกรุงเทพ ซึ่งมีระเบียบพิเศษแตกต่างจากมณฑลอื่น จะเห็นได้ว่าการปกครองซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองหลวงนี้แต่เดิมเป็นหน้าที่กองเวียง (เวียง วัง คลัง นา) แล้ววิวัฒนาการไปเรื่อย ๆ จนเป็นกระทรวงนครบาล กรมอำเภอ กรมนครบาล และสมุหพระนคร การจัดให้มีตำแหน่งสมุหพระนครขึ้นนี้ก็เพื่อจะให้การปกครองมณฑลกรุงเทพมีรูปใกล้เคียงกับหัวเมืองอื่น ๆ แต่โดยที่สภาพของมณฑลกรุงเทพเป็นที่ตั้งของรัฐบาลกลางกิจการบริหารจึงเป็นการบริการจากหน่วยงานบริการตรงต่อประชาชน อำนาจหน้าที่ของสมุหพระนครจึงมีน้อย

การเข้าสู่การเป็นเทศบาล พ.ศ. 2476 ได้มีการประกาศยกเลิกมณฑล โดยพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารราชการทั่วราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 ได้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคไว้เป็นจังหวัดและอำเภอ ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการยกเลิกมณฑลไปโดยสิ้นเชิงเป็นเหตุให้มณฑลกรุงเทพยกเลิกไปด้วย คงเหลือเป็นเพียงจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ที่มีการปกครองต่างกับจังหวัดอื่น ๆ ตามสภาพภูมิประเทศและความสำคัญ ซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงและต่อมาในปีเดียวกันนี้เอง ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ขึ้น สำคัญของพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยเฉพาะที่มีผลกระทบต่อการปกครองกรุงเทพมหานคร ก็คือ ความในมาตรา 48 กำหนดไว้ว่า ท้องถิ่นซึ่งอาจยกฐานะเป็นเทศบาลนครได้ ต้องมีราษฎรตั้งแต่ 30,000 คนขึ้นไป และอยู่กันอย่างหนาแน่นคิดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 1,000 คนต่อตารางกิโลเมตร ต่อมาในปี พ.ศ. 2479 โดยอาศัยความตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 พระราชบัญญัติจัดตั้งเทศบาลนครกรุงเทพ พ.ศ. 2479 จึงเกิดขึ้น และได้มีการจัดตั้งเทศบาลนครกรุงเทพขึ้น เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2480 แต่เทศบาลเริ่มเปิดดำเนินการในวันที่ 27 พฤษภาคม เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการแข่งขันเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พ.ศ. 2480 เช้าบ้านของคุณหญิงลิ้นจี่ สุริยานุวัตที่ถนนนครเกษมเป็นสำนักงาน มีพลเอกเจ้าพระยา
รามราชมพเป็นนายกเทศมนตรีคนแรก เทศบาลนครกรุงเทพได้ขยายเทศบาลออกไปถึง 3 ครั้ง เมื่อ
พ.ศ. 2485 และ พ.ศ. 2498 และ พ.ศ. 2508 รวมตลอดเขตเทศบาลนครกรุงเทพ มีจำนวนเนื้อที่
238.567 ตารางกิโลเมตร ประชากรจำนวน 2,349,215 คน (สถิติ พ.ศ. 2514) เทศบาลนครกรุงเทพใช้
ตราประจำเทศบาลเป็นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ พระหัตถ์ขวาท้าวชิราวุธ พลเอกเจ้าพระยา
รามราชมพได้ชี้แจงว่าพลเอกสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์เป็นผู้ทรง
คิด และประทานเครื่องหมายเทศบาล ความหมายของดวงตราคือ “พระอินทร์” เป็นตำแหน่งที่
ปกครองและดูแลเทวดาทั้งหลาย ซึ่งตรงกับตำแหน่งนายกเทศมนตรีที่ปกครองดูแลประชาชนให้
ได้รับความสุข

ส่วนเทศบาลนครธนบุรีได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการจัดตั้งเทศบาลนครธนบุรี พ.ศ.
2479 เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2480 และเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2480 ตั้ง
สำนักงานอยู่ที่บ้านเจ้าจอมพิศในรัชกาลที่ 5 ซ่างวัดประยูรวงศาวาส ริมแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อเริ่ม
จัดตั้งนั้นเทศบาลธนบุรี มีเนื้อที่ประมาณ 47 ตารางกิโลเมตร ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกา
เปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลอีก 2 ฉบับ ในพ.ศ. 2498 และ พ.ศ. 2509 รวมแล้วเทศบาลธนบุรีมีเนื้อที่ 52
ตารางกิโลเมตร มีจำนวนประชากรในเขต 726,086 คน (สถิติ พ.ศ. 2514) เทศบาลธนบุรีใช้ตรา
ประจำเทศบาลเป็นรูปพระปรางค์วัดอรุณราชวราราม เพราะพระปรางค์องค์นี้ เป็นปูชนียสถาน
คู่บ้านคู่เมือง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสว่าพระปรางค์องค์
นี้เป็นเครื่องรำลึกชาติ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งเทศบาลนครกรุงเทพ และเทศบาลนครธนบุรีมีผล
ทำให้เทศบาลทั้งสองแห่งเป็นหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นรูปหนึ่ง ซึ่งลอกเลียนแบบการปกครอง
ท้องถิ่นมาจากประเทศประชาธิปไตยตะวันตก ทั้งนี้จังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรียังมีฐานะ
เป็นจังหวัดตามระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคอยู่ เทศบาลนครกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรี
ประกอบด้วยองค์กร 2 ส่วน คือ

1. ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย คณะเทศมนตรี มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน กำหนด
แผนนโยบาย และควบคุมการบริหารงานของพนักงานเทศบาลในฐานะเจ้าหน้าที่ฝ่ายประจำให้
ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและความต้องการของประชาชน

2. ฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วยสมาชิกเทศบาลที่มาจากการเลือกตั้ง มีจำนวน 24 คน
(บางครั้งมาจากการแต่งตั้ง ทั้งนี้ เพราะสถานการณ์บ้านเมืองไม่เอื้ออำนวยให้เลือกตั้งได้)

การรวมจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีเข้าด้วยกัน ต่อมาเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ.
2514 รัฐบาลคณะปฏิวัติ (สมัยจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติ) ได้มีประกาศของ
คณะปฏิวัติฉบับที่ 25 ให้รวมจังหวัดพระนคร ซึ่งมี 15 อำเภอและจังหวัดธนบุรีซึ่งมี 9 อำเภอ เข้า
เป็นจังหวัดเดียวกัน เรียกว่า “นครหลวงกรุงเทพธนบุรี” โดยมีเหตุผลซึ่งปรากฏตามความนำของ
ประกาศของคณะปฏิวัติโดยย่อ ดังนี้ คือ ชูชีพ อารีประชาภิรมย์ (2542:11)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. จังหวัดทั้งสองมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดมานาน ทั้งในด้านประวัติศาสตร์และการปกครอง
2. สภาพประชาชนของสองจังหวัดมีวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพที่ดำเนินไปในลักษณะเดียวกัน
3. มีหน่วยราชการบางหน่วยที่ร่วมกันอยู่แล้ว เช่น การศาล การจัดทะเบียนกิจการบางประเภทควรรวมเป็นจังหวัดเดียวกัน เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปโดยประหยัดและมีประสิทธิภาพ

ผลจากการรวมจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีเข้าเป็นจังหวัดเดียวกัน และเรียกว่า “นครหลวงกรุงเทพธนบุรี” ดังนั้น นครหลวงกรุงเทพธนบุรี จึงมีฐานะเป็นจังหวัดหนึ่ง เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีผู้บริหาร เรียกว่า ผู้ว่าราชการนครหลวงกรุงเทพธนบุรี และมีรองผู้ว่าราชการ 2 คน ซึ่งมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในขณะนั้น และยังมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดด้วย และในวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2514 วันเดียวกับที่ได้ออกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 มาแล้ว ก็ได้ออกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 25 ขึ้นมาอีกหนึ่งฉบับ ให้รวมเทศบาลนครกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรีเข้าด้วยกัน โดยมีเหตุผลที่ปรากฏในคำนำของประกาศคณะปฏิวัติพอสรุปได้ดังนี้

เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การบริหารราชการและความสะดวกของประชาชน สมควรจัดรูปการปกครองเป็นพิเศษแตกต่างจากท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบริหารท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายของราชการบริหารส่วนกลางยิ่งขึ้น จากผลแห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 25 นี้ เป็นการรวมเอาองค์การท้องถิ่นในรูปเทศบาล 2 แห่ง พร้อมทั้งรวมอาณาเขตพื้นที่ของ 2 เทศบาลมารวมกันและมีข้อแตกต่างจากท้องถิ่นอื่น ๆ ก็คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ อันได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลนครหลวง และฝ่ายบริหาร อันได้แก่ คณะเทศบาลนั้น มาจากการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตำแหน่งนายกเทศบาลเทศบาลนครหลวงนั้น กำหนดให้ผู้ว่าราชการนครหลวงกรุงเทพธนบุรีเป็น โดยตำแหน่ง (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้งให้นายวิญญู อังคนารักษ์ เป็นผู้ว่าราชการนครหลวงกรุงเทพธนบุรี ในยุคนี้ได้มีการปลุกดันหางนกยูงรอบสนามหลวงด้านใน)

สำหรับอำนาจหน้าที่ของเทศบาลนครหลวง ก็มีเช่นเดียวกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาลนคร ตามกฎหมายว่าด้วยเทศบาลและตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่มีข้อแตกต่างจากเทศบาลอื่น ๆ อยู่ก็ตรงที่ให้เทศบาลนครหลวงอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงมหาดไทยโดยตรง

การบริหารนครกรุงเทพธนบุรีในรูป “นครหลวงกรุงเทพธนบุรี” และเทศบาลนครหลวง ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 และ 25 ดังกล่าว ได้ดำเนินมา 1 ปีก็สิ้นสุด และได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 355 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 จัดรูปการปกครองใหม่เป็น “กรุงเทพมหานคร” เป็นองค์การบริหารซึ่งมีชื่อพ้องกับนครหลวงของประเทศไทย และเป็นการบริหารรูปแบบพิเศษ โดยรวมกิจการของนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เทศบาลนครหลวงและสุขาภิบาลในเขตนครหลวงเป็น “กรุงเทพมหานคร” และได้จัดระเบียบบริหารราชการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรุงเทพมหานครใหม่ เป็นลักษณะผสมระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น แต่ให้มีฐานะเป็นจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานครเป็นข้าราชการการเมือง แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบด้วยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 นี้เอง ทำให้เกิดองค์การบริหารใหม่ขึ้นองค์การหนึ่ง เรียกว่า “กรุงเทพมหานคร” ชื่อขององค์การบริหารนี้เป็นชื่อที่พ้องกับชื่อของนครหลวงของประเทศตั้งแต่นั้นมา และภาษาอังกฤษใช้คำว่า Bangkok Metropolitan Administration

เหตุผลตามนัยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 มีพอสรุปได้ดังนี้ ชูชีพ อารีประชาภิรมย์ (2542:11)

1. ความมุ่งหมายในการจัดรูปของการปกครองให้มีลักษณะพิเศษ เพราะ
 - ทั้งสองเมืองเป็นมหานครที่มีประชากรหนาแน่น
 - เป็นศูนย์รวมของกิจกรรมต่าง ๆ
2. วิธีการจัดรูปการปกครองกระทำโดย
 - ปรับปรุงระเบียบบริหารราชการ
 - ปรับปรุงส่วนราชการ
 - แบ่งขอบเขตพื้นที่การปกครองให้มีเจ้าหน้าที่สามารถทำงานแก้ปัญหาต่าง ๆ
3. วัตถุประสงค์
 - เพื่อให้การพัฒานครหลวงมีประสิทธิภาพ
 - เพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกและเข้าถึงประชาชนโดยแท้จริงและรวดเร็ว

จากการเปลี่ยนการปกครองนครหลวงมาเป็น “กรุงเทพมหานคร” นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญยิ่ง เพราะการปกครองกรุงเทพมหานครตามประกาศของคณะปฏิวัตินี้ ถือว่าเป็นการปกครองรูปแบบพิเศษ ซึ่งเป็นหลักการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 สรุปรูปแบบการจัดการปกครองกรุงเทพมหานครได้ ดังนี้

1. ยกเลิกระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค และระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในเขตนครหลวงกรุงเทพมหานคร และจัดระเบียบบริหารราชการนครหลวงขึ้นเป็นรูปพิเศษ แต่ยังคงถือว่ากรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นจังหวัดตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 มีฐานะเป็นนิติบุคคลกับมีอำนาจหน้าที่ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

2. รวมกิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน สิทธิ ความรับผิดชอบของนครหลวงกรุงเทพมหานคร องค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพมหานคร เทศบาลนครหลวง สุขาภิบาลในเขตนครหลวงมาเป็นของ “กรุงเทพมหานคร”

3. รูปการปกครองของกรุงเทพมหานคร พอสรุปได้ดังนี้ ชูชีพ อารีประชาภิรมย์ (2542:12)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุไว้ เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเทศมนตรี คณะเทศมนตรี ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีอำนาจหน้าที่ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

3.2 สภากรุงเทพมหานครเป็นสภานิติบัญญัติ ประกอบด้วย สมาชิกจากการเลือกตั้งของราษฎรเขตละ 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งจำนวนเท่ากัน ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี แต่ใน 4 ปีแรก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งทั้งหมด

4. ให้แบ่งหน้าที่การปกครองออกเป็นเขต และแบ่งแต่ละเขตออกเป็นแขวง

5. งบประมาณรายได้ รายจ่าย ให้โอนงบประมาณรายได้ รายจ่าย ของนครหลวงกรุงเทพธนบุรี อาทิ การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เทศบาลนครหลวง สุขาภิบาลต่าง ๆ ในเขตนครหลวงกรุงเทพธนบุรีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาเป็นของกรุงเทพมหานคร

6. บรรดาข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างขององค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี ให้โอนไปสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนข้าราชการของหน่วยราชการอื่น ๆ ให้คงสังกัดเดิมไปพลางก่อน จนกว่าจะมีกฎหมายว่าด้วยระเบียบราชการกรุงเทพมหานคร

การปกครองกรุงเทพมหานครตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ได้ดำเนินการเรื่อยมา โดยมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่มากมายหลายประการมีความสับสนมาก เพราะกำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นจังหวัด คือ เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคพร้อมกันนั้น ก็มีสภากรุงเทพมหานคร มีงบประมาณของตนเอง อันเป็นลักษณะของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น จึงไม่ทราบว่ากรุงเทพมหานครเป็นการปกครองส่วนใดแน่ แต่การปกครองกรุงเทพมหานครตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ก็ยังใช้อยู่เรื่อยมาจนต่อมาไม่นานเกิดความไม่สงบในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 ประกาศขึ้นใช้ โดยมีมาตรา 16 บัญญัติว่า การปกครองท้องถิ่นทุกระดับรวมทั้งนครหลวง ให้มีสภาท้องถิ่นและผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารปกครองท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นนั้น และได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบราชการกรุงเทพมหานครพ.ศ. 2518 ขึ้นในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 โดยให้ยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 มาตรา 6 ได้บัญญัติให้กรุงเทพมหานครแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็นเขตและแขวง สำหรับพื้นที่เขต คือ อำเภอเดิมนั้นเอง ส่วนพื้นที่แขวง ได้แก่ พื้นที่ตำบลเดิม และพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวกำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นทรวงการเมือง มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นนครหลวง มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้ง และเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้รับผิดชอบในการบริหารงานอยู่ในตำแหน่งตามวาระคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้งระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 มีสาระสำคัญ ดังนี้ ชูชีพ อารีประชาภิรมย์ (2542:13)

1. เพื่อให้ประชาชนของกรุงเทพมหานคร ได้มีส่วนเข้ามารับผิดชอบในการบริหารกรุงเทพมหานครโดยตรง
2. เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชนของกรุงเทพมหานครให้ได้ดียิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นตัวอย่างของการปกครองท้องถิ่น โดยประชาชนของท้องถิ่นโดยตรง เพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นว่า จุดมุ่งหมายหลักได้เน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร โดยตรง โดยให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

อย่างไรก็ดีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 นี้ก็ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้เกิดความเหมาะสมรวมทั้งมากถึง 5 ครั้ง และโดยรูปแบบการปกครองตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 นี้ ทำให้กรุงเทพมหานครมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นข้าราชการเมืองมาจากการเลือกตั้งเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร มีรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 4 คน มีสภากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย สมาชิกมาจากการเลือกตั้งจำนวน 41 คน ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายสภากรุงเทพมหานครอยู่ในตำแหน่งตามวาระคราวละ 4 ปี ซึ่งกรุงเทพมหานครได้จัดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานครขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2518 แต่การเลือกตั้งครั้งนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและคณะมิได้อยู่ในตำแหน่งจนครบวาระ 4 ปี ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสภากรุงเทพมหานคร ต้องพ้นจากตำแหน่งโดยคำสั่งของนายกรัฐมนตรีธานินทร์ กรัยวิเชียร ตามมาตรา 21 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519 เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2520

สำหรับรายละเอียดของคำสั่งตามมาตรา 21 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น มีอยู่หลายข้อด้วยกัน แต่ในที่นี้จะขอกล่าวถึงส่วนที่สำคัญเท่านั้น ซึ่งมีดังนี้

- ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่ง
- ให้ยุบสภากรุงเทพมหานคร และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครสิ้นสุดลง
- ให้รัฐบาลว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 1 คน และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอีก 4 คน และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร จำนวนไม่เกิน 45 คน โดยเร็ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ให้มีการมอบหมายงานในหน้าที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครภายใน 30 วัน นับแต่วันที่
มีคำสั่ง
- ให้อายุของสภากรุงเทพมหานครมีกำหนดเวลา 2 ปี นับแต่วันแต่งตั้งสมาชิกสภา
กรุงเทพมหานคร และให้มีสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเริ่มแต่วันที่แต่งตั้งและสิ้นสุดลงตามอายุ
ของสภากรุงเทพมหานคร แต่ถ้ากฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ที่แก้ไข
ปรับปรุงออกใช้บังคับก่อนสิ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ก็ให้อายุของสภากรุงเทพมหานครสิ้นสุดลงใน
วันที่กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ
- ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย เกี่ยวกับการบริหารราชการ
กรุงเทพมหานคร และให้สอดคล้องกับขั้นตอนและความมุ่งหมายในอันที่จะพัฒนาการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย

ด้วยเหตุตามมาตรา 21 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทำให้กรุงเทพมหานคร
เข้ายุคแห่งการมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภา
กรุงเทพมหานคร มาจากการแต่งตั้งอีกครั้งหนึ่ง และเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2528 สภา
ผู้แทนราษฎรก็ได้ลงมติรับหลักการเป็นเอกฉันท์ให้ความเห็นชอบกับพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528

2.2 หลักทฤษฎีการทำงานแบบมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

David (1958 อ้างใน นริศ จำนวนรักษ์. 2538 : 25) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า
การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวความคิดสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวล
ส่วนบุคคลที่บังเอิญพ้องด้วยกันกลายเป็นความสนใจ และความห่วงกังวลของส่วนรวม
2. ความเคื้อรื้อน และความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น
ผลักดันให้มุ่งสู่การรวมกลุ่มวางแผนและลงมือกระทำการร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา
การตัดสินใจร่วมกันที่จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มและทำการสนองตอบความ
เห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

Reeder (1974 : 39) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การมี
ส่วนร่วมในการปะทะ สังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วน
ร่วมของกลุ่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการสำรวจแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน จะเห็นว่าทฤษฎีของนักวิชาการต่าง ๆ มีทั้งคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันดังต่อไปนี้

ชินรัตน์ สมสืบ (2539 : 95) กล่าวว่าปรัชญาและแนวความคิดการพัฒนาที่มีจุดศูนย์กลางที่พัฒนาคน โดยการสนองความต้องการของคน ประชาชนที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการ หรือ กิจกรรมการพัฒนาจึงควรมีส่วนร่วมในโครงการนั้นๆ ทุกขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดความต้องการ การกำหนดวัตถุประสงค์ การตัดสินใจเลือกโครงการ การดำเนินโครงการ การติดตามและ ประเมินผลโครงการ และการใช้ประโยชน์จากโครงการ

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และคณะ (2527 : 272-273; อ้างใน รุ่งอรุณ บุญสายันต์. 2543 : 26) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วม จากประสบการณ์ภาคสนามในประเทศไทยว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริง น่าจะมี 4 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา
- ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการกิจกรรม
- ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน
- ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

Lowdermilk and Laitas (อ้างใน ชัยณรงค์ แก้วอยู่. 2541 : 38) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 7 ขั้นตอน คือ

1. การสำรวจขั้นต้น (preliminary reconnaissance)
2. การศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (priority problem identification studies)
3. การแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา (search for solution)
4. การกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา (assessment of solution)
5. การปฏิบัติตามโครงการ (project implementation)
6. การประเมินผลโครงการ (formal project evaluation) และ
7. การพิจารณาทบทวนโครงการที่ได้ทำไปแล้ว (project reconsideration of completion)

Delbecq and Andrew (1971 : 466-492) ได้กล่าวถึงรูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลรายละเอียดของโครงการต่าง ๆ
2. การวิเคราะห์หรือสรุปปัญหา
3. การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ติดตามและประเมินผลความสำเร็จของโครงการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

Agbayani .1977. (อ้างใน นริศ ขำนุรักษ์ 2538 : 25) ได้จัดลำดับขั้นตอนของการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ดังนี้

1. การร่วมประชุม
2. การออกความเห็น
3. การตีปัญหาให้กระจ่าง
4. การออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา

Agbayani .1977. (อ้างใน นริศ ขำนุรักษ์. 2538:25) ได้จัดลำดับขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. การร่วมประชุม
2. การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
3. การตีความปัญหา
4. การออกเสียงสนับสนุน หรือคัดค้านปัญหา
5. การออกเสียงเลือกตั้ง
6. การบริจาคเงิน
7. การบริจาควัตถุ
8. การช่วยเหลือด้านแรงงาน
9. การใช้ประโยชน์จากโครงการให้ถูกต้อง
10. การทำนุบำรุงดูแลโครงการให้ถูกต้อง
11. การทำงานร่วมกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Yadav .1979. (อ้างใน เกสร วงศ์วัฒนาภิจ. 2542 : 31) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision – Making)
2. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนิน โครงการและแผนการ (Implementation)
3. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการควบคุม และประเมิน โครงการและการพัฒนา (Evaluation)
4. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของการพัฒนา (Benefits)

World Health Organization (WHO) (1981 : 41-49) ได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ถือว่าเป็นรูปแบบที่แท้จริงหรือสมบูรณ์จะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การวางแผน ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดอันดับความสำคัญตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามประเมินผล และประการสำคัญ คือ การตัดสินใจด้วยตนเอง

2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการและการบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมทางการเงิน และการบริการ

3. การใช้ประโยชน์ ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตนเอง และควบคุมสังคม

4. การได้รับผลประโยชน์ ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายจากชุมชนในพื้นที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนสังคม หรือวัตถุก็ได้

Cohen and Uphoff, 1980. (อ้างในประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม, 2543:24-25) ได้สร้างกรอบพื้นฐานเพื่อการอธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในแง่ของรูปแบบของการมีส่วนร่วม โดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision-making) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนคือ
 - 1.1 การริเริ่มตัดสินใจ
 - 1.2 ดำเนินการตัดสินใจ
 - 1.3 ตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (implementation) ประกอบไปด้วย
 - 2.1 การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร
 - 2.2 การเข้าร่วมในการบริหาร
 - 2.3 การประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (benefits) ไม่ว่าจะเป็น
 - 3.1 ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ
 - 3.2 ผลประโยชน์ทางด้านสังคม
 - 3.3 ผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) เป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ Cohen และ Uphoff เสนอไว้ดังภาพภูมิที่ 2.1 ที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขั้นตัดสินใจว่ามีความสำคัญมาก การตัดสินใจจะมีผลต่อการปฏิบัติการ และจากการปฏิบัติการจึงมีผลต่อไปยังการรับผลประโยชน์และการประเมินผลในขณะเดียวกัน การตัดสินใจจะมีผลโดยตรงต่อการรับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Ramos and Fletcher (1982 : 13-18) ได้กล่าวถึงมิติของการมีส่วนร่วมว่ามี 3 ส่วนคือ

1. รูปแบบของการมีส่วนร่วม เช่น การตัดสินใจ การดำเนินการ การใช้ประโยชน์ และการประเมินผล
2. วิธีทางการเมืองมีส่วนร่วม เช่น ความสมัครใจ การบังคับ ระยะเวลา และขนาด และระดับการให้ได้รับอำนาจ
3. บุคคลที่มีส่วนร่วม เช่น ผู้นำชุมชน ผู้อาศัย ข้าราชการ หรือนักการเมือง นักวิชาการ ชาวต่างประเทศ

White.1982. (อ้างในประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม. 2543:26) ได้กล่าวว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของคนนั้น ประกอบไปด้วยมิติ 3 มิติ คือ มิติที่หนึ่ง เป็นการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำได้ อย่างไร มิติที่สอง เป็นการลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่สาม เป็นการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

จากแนวความคิดเรื่องรูปแบบของการมีส่วนร่วมตามทฤษฎีของนักวิชาการต่างๆ ดังกล่าวมาข้างต้นนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ไปกรอบแนวคิด คือ การมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย 3 รูปแบบ ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.3 สภาพการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง

2.3.1 การมีส่วนร่วมการวางแผน

ความหมายของการวางแผน

Edwin B Flippo and Gary M.Munsinger (1978 : 532) ให้ความหมายของการวางแผนว่าการวางแผนเป็นวิธีการตัดสินใจล่วงหน้าที่จะทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งในช่วงเวลาที่จำกัด และเป็นการออกแบบการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆภายใต้การที่คาดการณ์สภาพแวดล้อมต่างๆ

สุโขทัยธรรมมาธิราช (2526 : 115) อธิบายว่า การวางแผน คือ การกำหนดแนวทางการดำเนินงานเป็นแผนงานไว้ล่วงหน้าสำหรับการปฏิบัตินั้น

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 45) กล่าวว่า การวางแผน คือ การเตรียมการหรือการคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า ทำให้ผู้บริหารมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานหรือทำอะไรบางอย่างในอนาคต

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2539 : 25) กล่าวว่า การวางแผน (Planning) จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดภารกิจ (Missions) และวัตถุประสงค์ (Objectives) ตลอดจนกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ซึ่งจะต้องอาศัยการตัดสินใจ การเลือกระหว่างทางเลือก การปฏิบัติในอนาคต ดังนี้ แผน (Plan) จะบอกเหตุผล(วิธีการ) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เลือกไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนของการวางแผน

สมยศ นาวิการ (2538 :63) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนสำคัญของกระบวนการวางแผน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้ประสบผลสำเร็จ การตัดสินใจเกี่ยวกับความต้องการขององค์กรหรือของหน่วยงานย่อย
2. การพิจารณาถึงสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เมื่อเทียบกับเป้าหมายทรัพยากร งบประมาณที่ถือการมีอยู่เพื่อความสำเร็จของเป้าหมาย และข้อจำกัดขององค์กร
3. การพิจารณาว่า ปัจจัยอะไรบ้างภายในสภาพแวดล้อม ที่ช่วยให้ องค์กรหรือหน่วยงานย่อยประสบความสำเร็จในเป้าหมาย และปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรค ขั้นตอนนี้จะรวมเอาการพยากรณ์และการคาดคะเน
4. การพัฒนาแผนงาน การกระทำเพื่อความสำเร็จของเป้าหมาย การสร้างทางเลือกต่าง ๆ การประเมินทางเลือก และการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

กระบวนการวางแผน

สุโขทัยธรรมมาธิราช (2526 :118) ได้อธิบายรูปแบบ (Model) ที่ชี้ถึงขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการวางแผนทั้งหมด ดังนี้

1. การพยากรณ์สภาวะแวดล้อม กระบวนการวางแผนส่วนมากมักจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และการตัดสินใจเป็นสำคัญ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เองที่ทำให้เชื่อได้ว่า วิธีที่ดีที่สุดที่จะเรียนรู้กระบวนการวางแผน ได้นั้นก็คือ การพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวโดยตลอด และประเมินถึงโอกาสต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั้งในปัจจุบันและที่จะมีขึ้นในอนาคต ที่สำคัญที่สุดก็คือแต่ละคนจะต้องสามารถคาดหมายและพิจารณาให้ได้ว่าปัจจัยตัวใดเป็นโอกาสและปัจจัยตัวใดเป็นอุปสรรคที่จะต้องพยายามเอาชนะ

นอกจากจะต้องตรวจสอบปัจจัยภายนอกแล้ว ยังจะต้องสำรวจและมองถึงปัจจัยภายในให้เห็นว่าปัจจัยแต่ละอย่างมีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไรบ้าง และสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อทิศทางและความสำเร็จขององค์กรอย่างไร ปัจจัยภายนอกและภายในทั้งหมดเหล่านี้จะต้องมีการพิจารณาเป็นลำดับแรกสุด ก่อนที่จะเข้าไปสู่กระบวนการวางแผน

2. การกำหนดวัตถุประสงค์การ หลังจากที่ได้พิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการวางแผนและมีการนำมาพิจารณาในกระบวนการวางแผนตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ต่อจากขั้นตอนดังกล่าว ต้องถามตัวเองในที่นี้ก็คือ วัตถุประสงค์หลักในการเริ่มต้นองค์กรคืออะไร อะไรคือเป้าหมายพื้นฐานขององค์กรใหม่ที่จัดตั้งขึ้นมาซึ่งขั้นตอนนี้ของกระบวนการวางแผน อาจเรียกได้ว่าเป็นขั้นตอนของการกำหนดวัตถุประสงค์นั่นเอง

3. การพัฒนากลยุทธ์ การค้นหาวินัยที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ประสงค์นี้ คือสิ่งที่เราเรียกว่า การพัฒนากลยุทธ์ (Strategy development) ญาแจที่จะนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์ที่ดีไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คือ การอาศัยวิธีวิเคราะห์หรือทริพบการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายในและภายนอกหรือแนวโน้มต่าง ๆ เพื่อจะให้องค์การสามารถดำเนิน ไปสู่วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งแต่ละกลยุทธ์ควรต้องอยู่ในภาวะเงื่อนไขที่มุ่งพยายามให้ได้ประโยชน์สอดคล้องกับปัจจัยทั้งภายนอกและภายในอย่างเหมาะสมที่สุด เพื่อที่จะช่วยให้องค์การสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ได้

4. การกำหนดวัตถุประสงค์ระยะปานกลาง การพยายามบรรลุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเป็นจำนวนที่สามารถวัดได้และมีความหมาย หมายถึงการต้องสำเร็จผล ทำให้เสร็จได้ในระยะเวลาสั้น โดยเป้าหมายเหล่านี้จะต้องสอดคล้องเข้ากันได้กับวัตถุประสงค์ระยะยาว และกลยุทธ์ขององค์กร

5. การกำหนดแผนปฏิบัติงานแผนปฏิบัติงานจะเกิดขึ้นมาควบคุมกับการกำหนดเป้าหมายต่าง ๆ จุดมุ่งหมายของแผนปฏิบัติงานก็คือ เพื่อให้มีการจัดทรัพยากรขององค์กร เพื่อที่จะให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ โดยปกติทั่วไปแผนงานเหล่านี้มักจะประกอบด้วยขั้นตอนการกระทำต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นหรือที่ต้องทำทันที หรือไม่ก็กำลังจะต้องทำในอนาคตอันใกล้ โดยทั่วไปแล้วแผนงานต่าง ๆ จะมีจำนวนมากเป็นหลายแผนงานด้วยกัน และในการบรรลุเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่งนั้นปกติก็มักต้องอาศัยผลมาจากหลาย ๆ แผนงานมาประกอบกัน แผนงานต่าง ๆ ที่จะมีส่วนช่วยใหเป้าหมายบรรลุผลสำเร็จได้นี้ อาจอยู่ในความรับผิดชอบของหลายแผนหรือหลาย ๆ บุคคลในองค์กรก็ได้ ลักษณะทั่วไปของแผนงาน ปกติมักจะมีช่วงอายุการใช้เป็นช่วงเท่านั้น อาจตกอยู่ระหว่าง 2-3 เดือน หรืออาจเป็น 1 หรือ 2 ปีก็ได้ เนื้อหาสาระของแผนงาน โดยทั่วไปมักจะมีภาระระบุเป้าหมายเฉพาะเป็นอย่าง ๆ และมีการชี้ถึงเป้าหมายเวลาทรัพยากรที่ต้องการ ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล และผล (หรือผลผลิตผลได้) ที่ต้องการ

6. การปฏิบัติตามแผนต้องมีการเริ่มต้นและดำเนินตามแผนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายและเป็นไปตามกลยุทธ์ที่คิดไว้ ประสิทธิภาพของสิ่งเหล่านี้จะทำได้ดีเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยด้วยกัน แต่อย่างไรก็ตาม ผลที่จะเกิดขึ้นมาในภายหลังไม่ว่าจะดีหรือไม่ก็ก็ตาม ต่างจะปรากฏออกมาให้เห็นได้ในส่วนต่าง ๆ ขององค์กรทั้งภายในและภายนอกองค์กรด้วย ข้อมูลที่เกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพของกิจการทั้งหลายต่างจะถูกพัฒนาจัดทำขึ้นมาและส่งต่อผ่านขึ้นไปถึงผู้ทำการตัดสินใจต่าง ๆ ที่อยู่ในองค์กร

7. ข้อมูลย้อนกลับ คุณลักษณะอย่างหนึ่งของระบบหรือกระบวนการ ก็จะมีข้อมูลที่เกิดขึ้นมาจากการปฏิบัติงาน หรือการทำงานของระบบที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ ข้อมูลเหล่านี้มักจะถูกนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานหรือระดับผลการปฏิบัติงานที่ต้องการ ความรู้หรือผลจากการเปรียบเทียบนี้เรียกว่า “ข้อมูลย้อนกลับ” ผลงานที่ปรากฏออกมาจากระบบที่เกิดจากการได้ปฏิบัติตามแผนไปแล้วนั้น อาจจะไม่ตรงกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ในแผน ซึ่งผู้บริหารจะต้องหาทางแก้ไขโดยนำเอาความรู้หรือข้อมูลที่นำไปใช้เพื่อปรับแผน หรือไม่ก็ต้องมีการแก้ไขบุคคลหรือ

กลุ่มที่ปฏิบัติงานตามแผน ต้องพยายามลดช่องว่างที่แตกต่างกันระหว่างมาตรฐานที่ต้องการ (วัตถุประสงค์และเป้าหมาย) และผลการปฏิบัติงาน

ประเภทของแผน

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538:46) ได้แบ่งแผนออกเป็นประเภทต่าง ๆ จำแนกตามการใช้ ระยะเวลาระดับองค์การ และลักษณะเฉพาะได้เป็นแผนหลายประเภทดังนี้

จำแนกโดย

ประเภทของแผน

การใช้

1. Standing plan
2. Single-use plan

เวลา

1. Short-term plan
2. Intermediate plan
3. Long-term plan

ลักษณะเฉพาะ

1. Specific plan
2. Directional plan

ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนประเภทต่าง ๆ อธิบายได้โดยสรุปดังนี้

Standing plan เป็นแผนที่ใช้ในการปฏิบัติงานประจำตลอดเวลา หมายถึงเมื่อภารกิจเสร็จสิ้นแล้วก็มี การนำกลับมาใช้ปฏิบัติงานอีก

Single-use plan เป็นแผนที่ใช้เพียงครั้งเดียวแล้วจะไม่มีการนำกลับมาใช้อีก

Short-term plan เป็นแผนระยะสั้นที่ใช้เวลาในการปฏิบัติการไม่เกิน 1 ปี

Intermediate plan เป็นแผนระยะกลางที่ใช้เวลาในการปฏิบัติการตั้งแต่ 1-3 ปี ซึ่งมักจะเป็นแผนที่เกี่ยวข้องกับการความต้องการในอนาคตอันใกล้

Long-term plan เป็นแผนระยะยาวที่ใช้เวลาในการปฏิบัติการตั้งแต่ 3-5 ปีขึ้นไป มักจะเป็นแผนที่เกี่ยวข้องกับทิศทางขององค์การในอนาคต

Strategic plan เป็นแผนเชิงกลยุทธ์ที่ผู้บริหาร หรือคณะกรรมการบริหารระดับสูงขององค์การเป็นผู้กำหนดขึ้นโดยแสดงให้เห็นถึงทิศทาง และความต้องการของบริษัทในอนาคตเท่านั้น โดยถือว่าผู้บริหารระดับรองลงไปจะต้องยึดถือและหาแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์การให้ได้ การกำหนดแผนเชิงกลยุทธ์มักจะใช้คำถามเหล่านี้เช่น

- อดีตเราเป็นอย่างไร

ปัจจุบันเราเป็นอย่างไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- อนาคตเราจะเป็นอย่างไร
- เราสามารถไปในทิศทางใดได้บ้าง
- ทิศทางใดที่เราสามารถไปได้ในปัจจุบัน
- เราจะไปถึงทิศทางเหล่านั้นได้อย่างไร

Operational plan เป็นแผนปฏิบัติการที่สร้างขึ้นเพื่อรองรับแผนประเภท Strategic plan โดยจะมีการกำหนดแผนงานและโครงการต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ แผนประเภทนี้เน้นที่การปฏิบัติงานให้ได้ตามทิศทางที่ผู้บริหารระดับสูงต้องการ

Specific plan เป็นแผนที่กำหนดความต้องการหรือวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานที่เฉพาะเจาะจงมาก

Directional plan เป็นแผนที่กำหนดเพียงทิศทาง ความต้องการในการปฏิบัติงานไว้อย่างกว้าง ๆ คล้ายกับ Strategic plan

นอกจากนี้ สมยศ นาวิการ (2538:47) กล่าวว่า หากแบ่งแยกตามความถี่ที่แผนงานถูกใช้แล้ว องค์การจะพัฒนาแผนงานที่ใช้ประจำและแผนงานที่ใช้ครั้งเดียวขึ้นมา ดังนี้

1. แผนงานที่ใช้ประจำ (Standing plan) หมายถึง แผนงานที่ใช้มากกว่าหนึ่งครั้ง แผนงานเหล่านี้ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ กัน ได้แก่ นโยบาย ระเบียบวิธีปฏิบัติ และกฎ

1) นโยบาย (Policies) เป็นแนวทางโดยทั่วไปในการตัดสินใจกำหนดขอบเขตของกิจกรรมต่าง ๆ แต่ไม่ได้ชี้ชัดว่าต้องทำอะไรบ้าง

2) ระเบียบวิธีปฏิบัติงาน (Procedures) เป็นการชี้ชัดว่าจะต้องทำอะไรบ้างถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และลดการใช้ดุลยพินิจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในการแก้ปัญหาลง

3) กฎ (Rules) เป็นคำแนะนำที่มีลักษณะเฉพาะเหมือนระเบียบปฏิบัติงานและกำหนดโทษไว้สำหรับผู้ที่จะเมิดด้วย โดยกฎจะไม่ให้แนวทางในการตัดสินใจ หรือดุลยพินิจใน ๆ ทั้งสิ้น

2. แผนงานที่ใช้ครั้งเดียว (Single-sue plan) หมายถึง แผนงานที่ใช้กับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งเดียวไม่ซ้ำกัน ได้แก่ งบประมาณ โปรแกรม และโครงการ

1) งบประมาณ (Budgets) เป็นแผนงานอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการคาดคะเนผลที่เกิดขึ้นในรูปของตัวเลข เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในอนาคต โดยปกติแล้วกำหนดไว้เท่ากับ 1 ปี ส่วนมากแล้วงบประมาณจะแสดงตัวเลขเป็นจำนวนเงิน

2) โปรแกรมและโครงการ (Programs and projects) เป็นแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำกิจกรรมที่ทำเพียงครั้งเดียวให้เกิดความสำเร็จโดยมีระยะเวลาที่กำหนดไว้ด้วย เมื่อโปรแกรมหรือโครงการสำเร็จเรียบร้อยแล้วบุคคลที่ทำงานอยู่กับโปรแกรมหรือโครงการจะถูกมอบหมายให้

ทำงานอื่นต่อไป ผู้ที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากกรอบแนวคิดด้านการวางแผน สรุปได้ว่า การวางแผนเป็นการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมาย และแนวทางที่จะบรรลุผลสำเร็จในทิศทางหรือเป้าหมายนั้น โดยการคาดคะเนหรือพยากรณ์ล่วงหน้าภายใต้สภาพปัจจุบันของทรัพยากรที่มีอยู่ รวมทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกที่จะช่วยหรือส่งผลกระทบต่อการทำงาน โดยกระบวนการวางแผนจะประกอบไปด้วย การพยากรณ์ สภาวะแวดล้อม การกำหนดวัตถุประสงค์ การพัฒนากลยุทธ์ การกำหนดแผนปฏิบัติงาน การปฏิบัติตามแผน และข้อมูลย้อนกลับ

2.3.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ นั้นมีส่วนสำคัญ คือ การนำแผนนโยบาย หรือแผนงานไปปฏิบัติ และการประสานงาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานได้รับผลสำเร็จ หากไม่มีการนำแผนนโยบาย หรือแผนงานไปปฏิบัติ และการประสานงานหรือมีการประสานงานที่ไม่ดี นอกจากจะไม่ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จแล้ว อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งได้อีกด้วย

1. การนำนโยบายไปปฏิบัติ

การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นแนวคิดที่มีปรากฏอยู่ในสาขาสังคมศาสตร์มาเป็นเวลานาน แต่ทว่าขาดความชัดเจนในสาระและองค์ความรู้จึงทำให้ดูเหมือนว่ามีได้มีความสำคัญในเชิงวิชาการ Cothran (1987 : 459) องค์ความรู้ดังกล่าวนี้เริ่มมีความชัดเจนขึ้นในทศวรรษ 1970 อันเนื่องมาจากผลงานของ Erwin Hargrove ที่ชื่อ “The Missing Link : The Study of the Implementation of Social Policy” ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าจำเป็นจะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมให้มากขึ้นเพื่อนำไปอธิบายปรากฏการณ์ทั่วไปได้ Gunn and Hogwood. 1980. (อ้างใน อาคม ใจแก้ว. 2533 : 10) ชื่อ “Implementation” ได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้ผลงานของนักวิชาการรุ่นหลังติดตามมาอีกจำนวนมาก

การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก เพราะนโยบาย แผนหรือโครงการทั้งหลาย แม้ว่าจะยกร่างอย่างดีเต็มไปด้วยหลักวิชาการ แต่ถ้าไม่ได้้นำนโยบายไปปฏิบัติแล้ว นโยบายนั้นก็ก่อให้เกิดผล ในทำนองเดียวกัน นโยบายนั้นแม้ว่าจะเป็นนโยบายที่ดีและน่าเชื่อถือ แต่ถ้านำไปปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้องจริงจัง ภายใต้สภาวะการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยแล้ว นโยบายนั้นก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญ และมีความสลับซับซ้อน เพราะจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนมาก รวมทั้งจะต้องเผชิญกับปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์การที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ การนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นกระบวนการที่มีลักษณะซับซ้อนและเข้าใจยาก และมักไม่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการในอดีตเท่าที่ควร

ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ มักจะประสบปัญหาทั้งในระดับมหภาค (Macro) และในระดับจุลภาค (Micro) Berman (1978:157-184) ในระดับมหภาคจะพบว่า นโยบายบางเรื่องที่รัฐบาลเอกลสารนี้เป็นเอกลสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกลสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นผู้กำหนด แต่ไม่สามารถทำให้หน่วยงานในระดับท้องถิ่นนำนโยบายไปปฏิบัติในทิศทางที่ต้องการได้ ในระดับจุลภาคแม้ว่ารัฐบาลจะสามารถทำให้หน่วยปฏิบัติในระดับท้องถิ่นยอมรับนโยบาย แต่ก็ไม่ใช่เครื่องแสดงว่า หน่วยงานเหล่านั้นจะสามารถไปปฏิบัติตามนโยบายได้ ทั้งนี้ เพราะมีปัจจัยหลายอย่างที่เป็อุปสรรคหรือไม่เอื้ออำนวยต่อการที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จตามเป้าหมายของรัฐบาล ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ สมรรถนะขององค์กร ความเพียงพอของทรัพยากร การยอมรับของโครงการในระดับท้องถิ่น อันมีผลต่อการสนับสนุนและความร่วมมือ ฯลฯ เป็นต้น ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการ ความสัมพันธ์ของปัจจัยดังกล่าวได้แสดงในภาพที่ 3

ปรากฏการณ์และปัญหาในลักษณะดังกล่าวข้างต้นได้เกิดขึ้นอยู่เสมอและส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศ ดังนั้น การที่นโยบาย แผน หรือโครงการต่าง ๆ จะประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้ที่มีหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการดำรงชีวิต ทัศนคติ และพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้ใช้ซึ่งจะต้องไม่สลับซับซ้อน และจะต้องมุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในทุกฝ่าย การมีส่วนร่วมดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยสิ่งจูงใจ โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติย่อมมีความเป็นไปได้สูง

ซึ่งในปัจจุบันการศึกษาเรื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติกำลังได้รับความสนใจจากนักวิชาการเป็นอย่างมาก นักวิชาการหลายท่านให้ความสนใจศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติและได้มีผู้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้หลากหลายดังนี้

Pressman and Wildavsky (1979 :25-30) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์กับการกระทำเพื่อให้บรรลุสิ่งที่มุ่งหวัง

Van Meter and Van Horn (1975 :447) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า หมายถึง การกระทำของข้าราชการและประชาชนซึ่งมีผลเป็นการเสริมหรือข้อขัดขวางความพยายามซึ่งมีผลเป็นการบรรลุเป้าหมายของนโยบายบางประการที่ถูกกำหนดไว้แล้วล่วงหน้า

Sabatier and Mazmanian (1989 : 20) ให้ความหมายของคำว่า “นำนโยบายไปปฏิบัติ” ว่า หมายถึง การจัดหาวิธีในการดำเนินการหรือทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ซึ่งทั้งสองได้สรุปความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการในการนำนโยบายพื้นฐานทั่วไปมาดำเนินการให้ลุล่วงไป นโยบายพื้นฐานอาจอยู่ในรูปกฎหมาย คำพิพากษาของศาล คำสั่งรัฐบาล มติคณะรัฐมนตรี หรือกฤษฎีกาที่มาจากสถาบันทางกฎหมาย

วรเดช จันทรศร (2541 :3) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า เป็นการศึกษาที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องของการความสามารถที่จะผลักดันให้การทำงานของกลไกสำคัญทั้งหมดสามารถบรรลุผลตามนโยบายที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ พอที่จะสรุปได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์กันและเป็นการดำเนินการเพื่อให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย

2. ตัวแบบในการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ

จากผลการศึกษานักวิชาการไทยและนักวิชาการต่างประเทศได้เสนอแนวความคิดและตัวแบบที่ใช้ในการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์กรอบการศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการนำนโยบายการจัดอนุบาล 3 ขวบไปปฏิบัติตามแนวทางการถ่ายโอนการจัดการศึกษาปฐมวัยให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จังหวัดชัยนาท ดังนี้

Williams (1975:535-554) ให้ความหมายของ “การนำนโยบายไปปฏิบัติ” ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคล กลุ่มคน หน่วยงาน หรือองค์การที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย จะใช้ความสามารถนำทรัพยากรมาใช้ในการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีความเห็นว่าการศึกษารื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นจุดอ่อนที่สุดในกระบวนการศึกษานโยบายสาธารณะ โดยมีได้มีการระบุลักษณะความสัมพันธ์ในรายละเอียดระหว่างปัจจัยทางด้านเทคนิค ด้านการบริหารงาน และด้านการเมือง เพื่อจะให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ว่าความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ชนิดใดจึงจะนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงเสนอว่าการพิจารณาในเรื่องการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ จำเป็นอย่างยิ่งที่จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ล่วงหน้าตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์นโยบายให้ต้องแท้ เช่น ความหมาย ต้องมีความชัดเจน เจาะจง และสมเหตุสมผล เพื่อจะจัดความกำกวม อันจะเป็นบ่อเกิดของปัญหาในการปฏิบัติงานต่อไป
2. วิเคราะห์ความพร้อมขององค์กรในเรื่องบุคลากร การบริหารงานบุคคล
3. กำหนดรูปแบบการจัดการและการบริหารงาน รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่พึงต้องมี เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ ตลอดจนการจัดระบบข้อมูลและระบบข้างสารป้อนกลับ (feed back)

นอกจากนี้ในระหว่างการปฏิบัติงาน ควรมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อจะได้ทราบว่าการที่ปฏิบัตินั้นสอดคล้องกับเป้าหมายเพียงใด หากเกิดปัญหาหรืออุปสรรคจะได้รับแก้ไขให้ตรงจุดหรือทันการณ์

Hogwood and Gunn (1984 :209-217) ได้เสนอแนวทางการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ 4 แนวทาง คือ

1. แนวทางกระบวนการจัดการ (Precedural and Managerial Approach) เน้นความสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมให้ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง ไม่สนใจสภาพแวดล้อมภายนอกและเน้นการนำเทคนิคเชิงปริมาณมาใช้ในการกระบวนการปฏิบัติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. แนวทางที่เน้นโครงสร้างขององค์กร (Structural Approach) ซึ่งจะให้ความสำคัญทั้งภายในและภายนอกองค์กร นั่นก็คือ ลักษณะองค์กรจะมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3. แนวทางการศึกษาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach) มุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนความเข้าใจในนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติ

4. แนวทางเชิงรัฐศาสตร์ (Political Approach) ให้ความสำคัญด้านอำนาจ การนำนโยบายไปปฏิบัติจะบรรลุผลเพียงใดหรือไม่ขึ้นอยู่กับอำนาจขององค์กรเป็นสำคัญ

ภายใต้แนวทางดังกล่าวจะมีเงื่อนไข ที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย หรือสภาพทางภูมิศาสตร์และการเมืองข้างเคียง หน่วยงาน ทรัพยากรและเวลาที่เพียงพอ ความสอดคล้องของทรัพยากรทั้งวัสดุอุปกรณ์และกำลังคน แนวคิดเชิงทฤษฎีความสอดคล้องต่อสภาพปัญหา ขั้นตอนการตัดสินใจของหน่วยงาน การเข้าใจในวัตถุประสงค์นโยบายร่วมกัน การประสานงาน และอำนาจสั่งการ

Edwards and Sharkansky (1979 :20-34) อธิบายว่า การศึกษา “การนำนโยบายไปปฏิบัติ” คือ การศึกษาระบบราชการนั่นเอง ทั้งนี้เนื่องจาก ข้าราชการคือผู้ที่คุมกำลังคน งบประมาณ วัสดุ และครุภัณฑ์ และอำนาจทางกฎหมายของรัฐบาล ข้าราชการเป็นกลุ่มเดียวที่ได้รับมอบอำนาจในการนำนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติ จากทั้งองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ ความสำคัญของหน่วยงานราชการที่เป็นหัวใจของกระบวนการนำนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัตินี้เอง ทำให้ต้องศึกษากลไกและพฤติกรรมต่าง ๆ ในองค์กรที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่ามีส่วนกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายอย่างไร และได้เสนอแนวความคิดว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญมี 5 ประการ คือ

1. การติดต่อสื่อสาร (Communication) เป็นปัจจัยแรกที่จะทำให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ บุคคลต่าง ๆ ที่รับผิดชอบต้องรู้หน้าที่และบทบาทของตนเองว่าจะต้องทำอะไรบ้าง เมื่อไรและอย่างไร การสั่งงานต้องสั่งให้ตรงจุด ชัดเจนไม่คลุมเครือ และต้องถูกต้อง อีกทั้งจะต้องไม่ขัดแย้งกับคำสั่งอื่น

2. ทรัพยากร (Resources) เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การมีทรัพยากรที่สมบูรณ์และเพียงพอย่อมส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทรัพยากรเหล่านี้ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และต้องมีความคล่องตัวที่จะใช้

3. ภูมิหลังและค่านิยมของผู้ปฏิบัติ (Disposition of Implementators) การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้นโยบายหรือโครงการนั้นบรรลุผลสำเร็จหรือล้มเหลว ทั้งนี้เพราะ ผู้ปฏิบัติมีอิสระในการใช้ดุลยพินิจและตัดสินใจ จึงเป็นการเปิดช่องทางให้ผู้ปฏิบัติมีโอกาสที่จะบิดเบือนเจตนารมณ์ของนโยบายได้ เช่น เลือกปฏิบัติเฉพาะ

คำสั่ง หรือข้อบังคับที่ไม่ขัดกับความรู้สึก ค่านิยม และผลประโยชน์ส่วนตัว หรือเมื่อไม่เห็นด้วยกับ
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำสั่งหรือข้อปฏิบัติใด อาจบิดเบือนคำสั่งหรือข้อปฏิบัตินั้น ทำให้ผลลัพธ์ที่ออกมาต่างกับเจตนารมณ์เดิมของนโยบาย นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติส่วนมากมักมีความรู้สึกว่าคุณมีความรู้ในเรื่องที่ตนรับผิดชอบมากกว่าใครอื่นบางครั้งเห็นว่า นโยบายไม่ค่อยตรงกับที่ตนคิด อาจปฏิบัติงานเป็นปรปักษ์กับนโยบายเลยก็เป็นไปได้

4. โครงสร้างของระบบราชการ (Bureaucratic Structure) และขั้นตอนมาตรฐานในการทำงาน (Standard Operating Procedures) ปัจจุบันนี้มีความสำคัญมากในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะเป็นกรอบที่คอยกำกับมิให้ข้าราชการดำเนินงานออกนอกแนวทางที่กำหนด และเป็นกลไกที่ช่วยให้ข้าราชการสามารถจัดการกับปัญหาและงานที่รับผิดชอบ โดยไม่ต้องคิดและวิเคราะห์เพื่อค้นหาวิธีที่ดีที่สุดในการทำงานเพราะวิธีการทำงานถูกกำหนดเป็นขั้นตอนตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา ประกอบไปด้วย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของทางราชการ ดังนั้น ถ้ากฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ และขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตลอดจนลำดับชั้นการบังคับบัญชา มีจำนวนมากและขาดความยืดหยุ่น ย่อมทำให้เกิดปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้

5. การติดตามตรวจตรา (Follow-up) การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน นอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการดังกล่าวแล้ว การติดตามผลการทำงานก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ ผู้รับผิดชอบระดับสูงควรหมั่นตรวจตราติดตามการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอว่างานที่ได้มอบหมายไปนั้นดำเนินไปได้ผลเพียงใด มีอุปสรรคและปัญหาอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้แก้ไขให้ลุล่วงไป การไม่ติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ อาจก่อให้เกิดผลเสียหายต่อนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ

3. ความหมายของการประสานงาน

Mooney and Reiley. 1931. (อ้างใน บุญทัน ดอกโทสง. 2534 :45) ให้ความหมายของการประสานงานว่า คือ การเตรียมความพยายามของกลุ่มเพื่อสร้างความสามัคคีในการทำงาน เพื่อเป้าหมายอันเดียวกัน และการประสานงานคือการเริ่มต้นและสิ้นสุดของความพยายามจัดตั้งองค์การทั้งหมด

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2539:32) กล่าวว่า การประสานงาน หมายถึง การช่วยกันทำงานภายใต้วัตถุประสงค์หรือแผนอันเดียวกันให้เกิดความสำเร็จตามกำหนดระยะเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ

อุทัย หิรัญโต (2538:64) กล่าวว่า การประสานงานเป็นการจัดระบบ กำหนดวิธีการและจัดกบไคต่าง ๆ ในองค์กร ให้การปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ของหน่วยงาน และระหว่างหน่วยงานให้สอดคล้องต้องกัน ดำเนินไปในแนวเดียวกัน ไม่ซ้ำซ้อนกัน ไม่ขัดกัน รวมทั้งทัศนคติของคน เครื่องมือเครื่องใช้ เงินและเวลาให้ได้จังหวะที่ต่อเนื่อง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การประสานงานเป็นการทำให้กลไกต่าง ๆ ขององค์การทำงานสอดคล้องต้องกัน และยังให้ผลงานบรรลุวัตถุประสงค์

เอกขององค์การในบั้นปลายไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมคิด บางโม (2539:23) กล่าวว่า สาระสำคัญของการประสานงานมี 4 ประการ คือ

1. ประสานนโยบายหรือวัตถุประสงค์ ในองค์การมีวัตถุประสงค์ 3 ระดับ คือ วัตถุประสงค์หลัก วัตถุประสงค์ในการบริหาร และวัตถุประสงค์เฉพาะกรณี วัตถุประสงค์เหล่านี้แต่ละวัตถุประสงค์ยังมีส่วนย่อยลงไปอีก จึงจำเป็นต้องประสานงานระหว่างวัตถุประสงค์ให้ตรงกัน

2. ประสานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ องค์การโดยทั่วไปมีบุคลากรจำนวนมาก มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และนิสัยต่าง ๆ กัน จำเป็นต้องมีการประสานงานให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน มิฉะนั้นการขัดแย้ง การริษยา และชิงดีชิงเด่นย่อมจะเกิดขึ้น โดยง่าย

3. ประสานการเงินและวัสดุ คือ การจัดงบประมาณและวัสดุให้ได้สัดส่วนและจัดเตรียมไว้ให้ทันฤดูกาลทำงาน

4. ประสานกระบวนการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ การปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น การจัดรูปงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์การ

4. องค์ประกอบของการประสานงาน

สมพร เทพสิทธิ์า (2536:25) กล่าวว่า การประสานงานที่ดีจะต้องประกอบด้วยระบบการประสานงานที่ดี (System) กลไกการประสานงานที่ดี (Mechanism) และเครือข่ายการประสานงานที่ดี (Network) ดังนี้

1. ประสานนโยบายหรือวัตถุประสงค์ ในองค์การมีวัตถุประสงค์ 3 ระดับ คือ วัตถุประสงค์หลัก วัตถุประสงค์ในการบริหาร และวัตถุประสงค์เฉพาะกรณี วัตถุประสงค์เหล่านี้แต่ละวัตถุประสงค์ยังมีส่วนย่อยลงไปอีก จึงจำเป็นต้องประสานงานระหว่างวัตถุประสงค์ให้ตรงกัน

2. ประสานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ องค์การโดยทั่วไปมีบุคลากรจำนวนมาก มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และนิสัยต่าง ๆ กัน จำเป็นต้องมีการประสานงานให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน มิฉะนั้นการขัดแย้ง การริษยา และชิงดีชิงเด่นย่อมจะเกิดขึ้น โดยง่าย

3. ประสานการเงินและวัสดุ คือ การจัดงบประมาณและวัสดุให้ได้สัดส่วนและจัดเตรียมไว้ให้ทันฤดูกาลทำงาน

4. ประสานกระบวนการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ การปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น การจัดรูปงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์การ

สมคิด บางโม (2539:24) กล่าวว่า สาระสำคัญของการประสานงานมี 4 ประการ คือ

1. ประสานนโยบายหรือวัตถุประสงค์ ในองค์การมีวัตถุประสงค์ 3 ระดับ คือ วัตถุประสงค์หลัก วัตถุประสงค์ในการบริหาร และวัตถุประสงค์เฉพาะกรณี วัตถุประสงค์เหล่านี้แต่ละวัตถุประสงค์ยังมีส่วนย่อยลงไปอีก จึงจำเป็นต้องประสานงานระหว่างวัตถุประสงค์ให้ตรงกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ประธานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ องค์กร โดยทั่วไปมีบุคลากรจำนวนมาก มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และนิสัยต่าง ๆ กัน จำเป็นต้องมีการประสานงานให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน มิฉะนั้นการขัดแย้ง การริษยา และชิงดีชิงเด่นย่อมจะเกิดขึ้น โดยง่าย

3. ประสานการเงินและวัสดุ คือ การจัดงบประมาณและวัสดุให้ได้สัดส่วนกันและจัดเตรียมไว้ให้ทันฤดูกาลทำงาน

4. ประสานกระบวนการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ การปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น การจัดรูปงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กร

นอกจากนี้ สมพร เทพสิทธิ (2536:28) ได้กล่าวถึงประโยชน์บางประการที่ได้รับจากการประสานงานคือ

1. ทำให้เกิดความรู้จักซึ่งกันและกัน
2. ทำให้เกิดการรวมพลังและสามัคคี
3. ทำให้เกิดความเป็นเอกภาพ
4. ทำให้เกิดอำนาจต่อรอง
5. ป้องกันความขัดแย้ง
6. ป้องกันการทำงานซ้ำซ้อน
7. ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วิธีประสานงาน

สมคิด บางโม (2539:26) อธิบายถึง วิธีประสานงานพิจารณาได้เป็น 2 กรณี คือ การประสานงานภายในองค์กรและการประสานงานระหว่างองค์กร

1. การประสานงานภายในองค์กร มีหลายวิธีด้วยกัน จะใช้วิธีใดย่อมสุดแล้วแต่สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดขององค์กรนั้น ๆ แต่ถ้าพยายามใช้หลาย ๆ วิธีพร้อมกันย่อมจะได้ประโยชน์มากที่สุดวิธีประสานงานภายในองค์กรที่พึงยึดถือเป็นหลักใหญ่ ๆ มีดังนี้

1) การจัดแผนผังองค์กรและกำหนดหน้าที่การงาน โดยจัดให้มีทุกระดับและให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันเสมอ ทำให้เห็นหน่วยงานและสายบังคับบัญชาชัดเจน

2) การจัดระเบียบงาน เป็นเครื่องช่วยการประสานงานซึ่งจะจัดงานซ้ำซ้อนและเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

3) การจัดระบบการสื่อสารภายในให้มีประสิทธิภาพ สะดวกที่จะติดต่อซักถามทำความเข้าใจเมื่อเกิดปัญหา

4) การใช้คณะกรรมการเพื่อเป็นที่ปรึกษาหรือกลั่นกรองงาน การประชุมกันอย่างสม่ำเสมอช่วยสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่การงาน การประสานงานจะดีขึ้นเพราะ

คณะกรรมการมักจะประกอไปด้วยบุคคลหลายฝ่าย การศึกษาเท่านั้น ไม่นอญูดให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) การฝึกอบรมจะช่วยให้การประสานงานได้ดี เพราะระหว่างดำเนินงานอาจมีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลหรือบรรจุกคนใหม่เข้าทำงาน

6) การมอบอำนาจให้ผู้บริหารชั้นรองลงไปได้ใช้ดุลยพินิจตามสมควรจะช่วยให้การประสานงานรวดเร็วขึ้น

7) การติดต่ออย่างไม่เป็นพิธีการ บางครั้งถ้าติดต่อเป็นทางการจะทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า เกิดผลเสีย การติดต่ออย่างไม่เป็นพิธีการจะช่วยให้ได้มาก และเป็นวิธีที่นิยมใช้กันแพร่หลาย

2. การประสานงานระหว่างองค์การ อาจทำได้ดังนี้

1) ตั้งคณะกรรมการผสมหรือคณะกรรมการกลาง โดยมีตัวแทนจากองค์การต่าง ๆ เป็นกรรมการ จะช่วยคลี่คลายและขจัดมูลเหตุแห่งการขัดแย้งลงได้มาก เช่น คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น

2) กำหนดคสทธิและหน้าที่ระหว่างองค์การไว้ให้ชัดเจนจะลดปัญหาการซ้อนงานและการก้าวท้าวหน้าที่กัน ได้มาก

3) ใช้วิธีการงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณให้องค์การต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และได้สัดส่วน จะเป็นการช่วยประสานงาน ป้องกันการทำงานซ้ำซ้อน ต้องการให้องค์การได้ทำงานมากก็จัดสรรงบประมาณให้มากขึ้นตามลำดับ

มาตรการในการประสานงาน

อุทัย หิรัญโต (2538:66) อธิบายถึงมาตรการในการประสานงาน ดังนี้

1. ให้แผนเป็นเครื่องประสานงาน
2. ตั้งศูนย์โครงการ (Operation room) หรือห้องปฏิบัติการเป็นเครื่องมือในการประสานงาน

3. ใช้ระบบคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ประสานงาน

4. จัดการประชุม ทำความเข้าใจ ชี้แจงหรือกำหนดแนวทางปฏิบัติ

5. ใช้งบประมาณเป็นเครื่องควบคุม

6. ควบคุม ติดตาม สอดส่องผลงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อรับทราบปัญหาในการดำเนินงาน

7. ใช้การติดต่อเป็นการภายในหรือไม่เป็นทางการ

8. ใช้ระบบการรายงานเป็นระยะ ๆ

9. ใช้เจ้าหน้าที่หรือบุคลากร โดยเฉพาะเพื่อการประสานงาน

จากกรอบแนวคิดการประสานงาน ทำให้ทราบว่า การประสานงานจะเป็นกบโกที่สร้าง

และเพิ่มความเข้าใจในการดำเนินงาน รวมทั้งลดหรือแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ควรมีการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประสานงานในทุกระดับขององค์การทั้งภายในระดับเดียวกันและระดับที่ต่างกัน ในรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

แนวคิดการประสานงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ในส่วนของการบริหารงานของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการป่าชุมชนนั้น จะต้องมีการประสานงานทั้งภายในคณะกรรมการเอง และประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคราชการและองค์กรเอกชนเพื่อดำเนินงานในการจัดการชุมชน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงใช้แนวคิดการประสานงานมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา เพื่อศึกษาถึงลักษณะการประสานงาน และศึกษาถึงผลของการประสานงานที่มีต่อการจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการป่าชุมชน

2.3.3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1. ความหมายของการประเมินผล

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538:35) กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาพิจารณาอย่างเป็นระบบว่า ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติงานได้ผลดีมากน้อยเพียงใด ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2539:27) อธิบายว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นกระบวนการที่องค์การประเมินการปฏิบัติงาน เมื่อทำได้ทุกอย่างถูกต้อง พนักงาน ผู้บริหาร หน่วยงานทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนองค์การจะได้รับประโยชน์สูงสุด

บวร ประพฤติดี (2535:63) กล่าวว่า การประเมินผล คือการพิจารณาว่าการปฏิบัติงานในองค์การเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด ซึ่งอาจเปรียบเทียบจากผลงานที่ทำ ได้กับมาตรฐานที่กำหนดไว้ หรือ เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของงานนั้น ๆ แล้วตัดสินใจว่าเป็นที่พอใจหรือไม่ดีเพียงไร

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2541:24) อธิบายความหมายของการประเมินผลโครงการว่า เป็นกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการ เพื่อจะได้ข้อมูลที่จะช่วยให้ผู้บริหาร สามารถตัดสินใจถูกต้องมากขึ้น การจะประเมินอย่างไร โดยวิธีใดนั้น ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาของขนาด ระยะเวลา ความชัดเจน และความเฉพาะของปัจจัยนำเข้า ความสลับซับซ้อน ช่วงเวลาของเป้าหมาย และความคิดริเริ่มที่มีอยู่

2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน

บวร ประพฤติดี (2535:65) กล่าวว่า การประเมินผล มีวัตถุประสงค์หลักกว้าง ๆ 2 ประการด้วยกัน คือ

1. บำรุงรักษาการบริหารงานขององค์การให้มีประสิทธิภาพ (Organization control) โดยการติดตาม (Monitoring) และการวัดผลการปฏิบัติงานเป็นส่วนที่รวมกันขององค์การทั้งหมด สิ่งที่ป้อนเข้า (Inputs) จะประกอบด้วยมนุษย์ (Human) สิ่งของ (Physical) การคลัง (Financial) และเทคโนโลยี (Technological resource) ว่าจะแปรเปลี่ยนเป็นผล ได้ (Output) ขององค์การ ถ้าองค์การเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บำรุงรักษาตนเองตลอดเวลา องค์การก็มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การประเมินผลการปฏิบัติงานจึงมีความสำคัญ (Crucial) ต่อสังคมภายในองค์การเองและความอยู่รอดของมนุษย์ ถ้าหากไม่มีการประเมินผลอันเนื่องมาจากการไม่มีความสามารถที่จะสรรหาทรัพยากรป้อนเข้าสู่ระบบได้ หรือปัญหาจากการแปรเปลี่ยนกลไกภายในระบบเอง สิ่งที่ป้อนเข้าก็จะกลับเข้าไปในระบบอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการควบคุมการปฏิบัติงานขององค์การ และดูแลสุขภาพขององค์การท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

2. วัดประสิทธิภาพในการทำงาน โดยดูจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์ (Human resources) ในองค์การและการปรับปรุงทรัพยากรเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ขอบเขตของงานสำหรับการประเมินผล

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2541:25) อธิบายว่า ในการกำหนดขอบเขตของการประเมินสิ่งที่จะต้องพิจารณา คือ ตัวโครงการ เหตุผลที่ทำ วิธีการทำ ใครทำ ที่ไหน เมื่อใด และค่าใช้จ่ายเท่าใด กล่าวคือ ผู้วิจัยประเมินผลจะต้องตอบคำถามต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. อะไร ลักษณะของโครงการ สภาพปัจจุบัน ประเด็นและปัญหา สมมติฐานที่สำคัญที่ต้องการจะทดสอบ ตัวบ่งชี้ในการวัดความก้าวหน้าในแต่ละระดับ และปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจจะมีผลสำคัญ

2. ทำไม เหตุผลของการประเมิน เพื่อการตรวจสอบการออกแบบจัดทำโครงการปัจจัยนำเข้า กระบวนการปฏิบัติ และสมมติฐานเพื่อการศึกษาความถูกต้องหรือเพื่อหาข้อมูลป้อนกลับไปใช้ในการออกแบบโครงการใหม่ เพื่อการปฏิบัติการหรือวัตถุประสงค์อื่นหรือเพื่อวัดความก้าวหน้าเพื่อจัดทำตารางเวลาใหม่ในการทำกิจกรรม เพื่อการวางรายงานต่อรัฐบาล หรือ

3. อย่างไร วิธีการประเมิน จะทำการประเมินอย่างไร (การค้นหา บันทึก ทบทวนเพิ่มสัมภาษณ์ อภิปรายกลุ่มเชิงปฏิบัติ ตรวจสอบเชื่อมโยงโครงการ สังเกตการ สัมภาษณ์ตัวอย่าง การวิเคราะห์เชิงสถิติ)

4. ใคร ใครคือผู้ทำการประเมิน ก็คน และประเภทใดบ้าง

5. ที่ใด ผู้ประเมินจะมากจากที่ใด จะทำการประเมินที่ใด จะเตรียมการวิเคราะห์ที่ใด เขียนที่ใด และเสนอที่ใด

6. เมื่อใด จัดทำตารางเวลาในการประเมินจะดำเนินการในแต่ละขั้นตอนเมื่อใด

7. ค่าใช้จ่ายมากเท่าใด ประมาณค่าประเมินจากเงินเดือน การเดินทาง เบี้ยเลี้ยง วัสดุ ค่าเช่าเครื่องมือ สถานที่ ค่าบริการ ค่าจ้างล่าม ผู้แปล

8. ที่มาของงบประมาณ

4. ข้อจำกัดบางประการของการประเมินผล

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2541:28) กล่าวอีกว่า สำหรับผู้บริหารหรือเจ้าของโครงการ การตัดสินใจที่จะประเมินการเกิดขึ้นจากเหตุผลต่าง ๆ ตั้งแต่ความมีเหตุมีผลเด่นชัดไปจนถึงเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แรงจูงใจทางการเมือง โดยหลักการผู้บริหารจะแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับอนาคตของโครงการว่า ควรจะดำเนินต่อไปหรือไม่ โครงการควรจะขยายหรือไม่ ควรมีการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินงานหรือไม่ แต่ในบางโอกาสผู้บริหารจะหันมาใช้การประเมินผลด้วยเหตุผลอื่น ๆ เช่น เพื่อการประวิงเวลา เพื่อหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ และเพื่อการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

1. การประวิงเวลา บ่อยครั้งที่ผู้ตัดสินใจยังไม่ต้องการที่จะตัดสินใจ หรือหวาดกลัวในผลของการตัดสินใจ อาจจะหาทางออกโดยการเลื่อนเวลาการตัดสินใจออกไปแทนที่จะใช้วิธีการเดิม ๆ เช่น แต่งตั้งกรรมการหรือออกรายงาน โดยให้มีการทำการวิจัยประเมินผลโครงการ
2. หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ ในบางครั้งเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างส่วนต่าง ๆ ขององค์กร บางส่วนขององค์กรดำเนินการ ไปทางหนึ่ง อีกบางส่วนไปอีกทางหนึ่งในทางตรงกันข้าม ผู้บริหารมองการประเมินผลไปในทางที่จะหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบโดยอ้างว่า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ไม่มีอารมณ์เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ มีหลายกรณีที่ผู้บริหารรู้ว่าการตัดสินใจจะเป็นอย่างไร แต่ต้องการตกแต่งการตัดสินใจให้ถูกต้อง โดยอาศัยการงูใจของงานวิจัยที่เป็นหลักเป็นฐาน จึงให้มีการประเมินผลโครงการขึ้น
3. ประชาสัมพันธ์ ในบางครั้งการประเมินผลเป็นวิธีการหนึ่งที่จะแสดงความยิ่งใหญ่ของตนเอง ผู้บริหารที่เชื่อว่าโครงการของตนประสบความสำเร็จอย่างสูง และต้องการให้โลกได้รับรู้ การวิจัยประเมินผลจะต้องสนองความต้องการดังกล่าวของผู้บริหารได้ดีที่สุด โดยผู้บริหารจะส่งรายงานดังกล่าวไปตามกลุ่มบุคคลสำคัญ เช่น คณะกรรมการ คณะกรรมการบริหาร กรรมการบริหารมูลนิธิเพื่อการกุศลที่ให้เงินอุดหนุน และกลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ นอกจากนั้นยังอาจมีการใช้ประเมินผลเพื่อหาเหตุผลสนับสนุนโครงการที่อ่อน โดยการเลือกประเมินเฉพาะด้านที่ดี โดยทั่วไป

การประเมินผลอาจจะทำเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องเป็นกลางตามหลักวิชาการเพื่อการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ควรจะดำเนินการต่อไปหรือหยุดการดำเนินโครงการ
2. เพื่อปรับปรุงวิธีการปฏิบัติและกระบวนการ
3. เพื่อเพิ่มหรือลดกลยุทธ์หรือเทคนิคบางอย่าง
4. เพื่อจัดสรรทรัพยากรระหว่างโครงการที่แข่งขันกัน
5. เพื่อยอมรับหรือปฏิเสธแนวทางหรือทฤษฎี

จากรอบแนวคิดด้านการติดตามประเมินผล สรุปได้ว่า การประเมินผล เป็นกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงจากขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบในการตัดสินใจพัฒนาปรับปรุงกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประสิทธิ์ ปลื้มทอง (2542 : บทคัดย่อ) งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดสวัสดิการสังคมด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน : ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งตำรวจชุมชนประจำตำบล บ้านระกาศ อำเภอบางบัว จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 21-30 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สมรสแล้ว ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้ระหว่าง 200-5,000 บาท ต่อเดือน อาศัยอยู่ในชุมชน 1-10 ปี การเข้าร่วมในกิจกรรมชุมชน พบว่าส่วนใหญ่ช่วยดูแลบ้านให้เพื่อนบ้าน ใกล้เคียง การเข้าร่วมป้องกันอาชญากรรม พบว่า ส่วนใหญ่มีการเตือนและเล่ารายละเอียดกลอุบายให้สมาชิกในบ้านระวังคนแปลกหน้า หรือกลอุบายของคนร้าย ทักษะติดต่อตำรวจ พบว่า ส่วนใหญ่รู้สึกว่าการดำเนินงานของตำรวจชุมชน ต้องมีประชาชนเป็นอาสาสมัครให้ความร่วมมือ และมีบทบาทเพื่อเสริมสร้างความสงบสุขให้แก่ชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งตำรวจชุมชนประจำตำบลบ้านระกาศ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมส่วนการจัดความต้องการมีส่วนร่วมของตำรวจชุมชนประจำตำบลบ้านระกาศ ในกิจกรรมด้านต่าง ๆ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องการแจ้งเหตุด่วนเหตุร้ายที่ประสบแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจและไม่ต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องร่วมกับสายตรวจออกตรวจตราพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานของตำรวจชุมชน พบว่า กิจกรรมที่ต้องการมีส่วนร่วมในงานของตำรวจชุมชน เป็นตัวแปรแรกที่เข้าสู่สมการถดถอยพหุคูณ รองลงมาคือทัศนคติที่ดีต่อตำรวจ สถานภาพสมรส และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ยาวนานเป็นตัวแปรสำคัญลำดับสุดท้าย

โต สมบูรณ์ (2543 : บทคัดย่อ) งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมอาชญากรรมด้านยาเสพติดและการพนันในจังหวัดสมุทรปราการ”

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในระดับสูง โดยมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดในเรื่อง เมื่อเกิดอาชญากรรมต้องจดจำลักษณะคนร้ายแล้วรีบแจ้งตำรวจโดยเร็ว ส่วนผลการศึกษากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมอาชญากรรม พบว่า โดยภาพรวมประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมน้อย มีเพียงบางเรื่องคือการสอดส่อง ดูแลบุคคลในครอบครัวไม่ให้เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทุกชนิด เช่น ยาเสพติด การลักขโมย และการคอยเป็นหูเป็นตาให้กับเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่ประชาชนมีส่วนร่วมมาก

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และการมีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรม พบว่า ผู้ที่มีอายุ 41-50 ปี มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมน้อยกว่าผู้ที่มีอายุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในช่วงอื่น ๆ และประชาชนเพศชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นผู้ทำงานแล้วจะมีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมมากกว่าผู้อื่น

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการควบคุมอาชญากรรม พบว่า ผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนสูงจะมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมมากขึ้นและพบว่าเพศชาย มีงานทำ และจบการศึกษาสูง จะมีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมมากขึ้น

ส่วนผลการศึกษาเชิงคุณภาพจากประชาชน 6 สาขาอาชีพ ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระ รับจ้าง อาสาสมัคร ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ นักเรียนนักศึกษา และแม่บ้านพบว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมหรือยาเสพติดนั้น ส่วนใหญ่จะเคยแจ้งความเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือช่วยรณรงค์ปราบปรามอาชญากรรม ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนนักศึกษา ยังไม่เคยมีส่วนร่วมในด้านนี้ ปัญหาและอุปสรรคที่ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมคือ เกิดความกลัวภัยที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองและครอบครัว

ขนิษฐา เมืองเชียงหวาน (2544 : บทคัดย่อ) งานวิจัยเรื่อง “การติดตามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการเลี้ยงโคนม : กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ผลการวิจัย พบว่า 1) ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม โดยการให้สัมภาษณ์นักเรียน การเป็นวิทยากรในชั้นเรียน การทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิตการให้บริการศึกษาดูงานในองค์กรท้องถิ่น และร่วมเสียสละเงิน แรงงาน วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ รูปปั้น โคนม และให้บริการรับส่งนักเรียนไปศึกษาดูงาน เป็นต้น 2) ชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมกับทาง โรงเรียน เพราะได้เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนตั้งแต่เริ่มจัดหลักสูตรท้องถิ่น และ 3) ชุมชนรู้สึกชอบ ภูมิใจและเต็มใจที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน

จิตติมา อินทะท่ามา (2543 : บทคัดย่อ) งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการเรียนรู้ ของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง โดยใช้กระบวนการ AIC : กรณีศึกษา ชุมชนในเขตเทศบาลนครราชสีมา

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการใช้กระบวนการ AIC ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ขั้นตอนหนึ่งคือ การสร้างความรู้และจิตสำนึก ร่วมกัน (Appreciation) ประกอบด้วย ชุดฝึกอบรม 3 ชุด คือ (1) สร้างความเข้าใจและสร้างข้อตกลง ร่วมกัน (2) ทบทวนสภาพความเป็นจริง และ (3) การคิดถึงภาพที่พึงปรารถนา ขั้นตอนที่สองคือ การสร้างแนวทางพัฒนาชุมชนร่วมกัน (Influence) ประกอบด้วย ชุดฝึกอบรม 2 ชุด คือ (1) ทางเลือกในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทางชุมชน และ (2) การกำหนดแนวทางในการจัดการ

สิ่งแวดล้อมของชุมชน ส่วนขั้นตอนสุดท้ายคือ การกำหนดแนวทางการปฏิบัติและการควบคุม ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กำกับ (Control) ประกอบด้วย ชุดฝึกอบรม 2 ชุดคือ (1) การกำหนดแผนปฏิบัติการ และ (2) การสรุปบทเรียนและสร้างพันธะสัญญา รูปแบบดังกล่าวนี้เมื่อนำไปใช้ปฏิบัติด้วยการประชุมปฏิบัติการแล้ว พบว่า เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง โดยพบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้และเจตคติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวอยู่ในระดับมาก และสามารถนำแผนปฏิบัติการที่เขียนขึ้นไปใช้จริง

กาญจนา ฉาบสุวรรณ (2544 : บทคัดย่อ) งานวิจัยเรื่อง “ประชามเมืองกับการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนโดยรวมทั้ง 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในแต่ละด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมกับประชาชนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน โดยที่ การมีส่วนร่วมกับประชาชนในชุมชนมากที่สุด คือ เข้าร่วมในการประชุมกรรมการชุมชนในชุมชน และที่น้อยที่สุด คือ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของประชาชนในชุมชน ส่วนการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนด้านการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากที่สุด คือ เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการชุมชนประจำเดือนที่สำนักงานเขตและที่น้อยที่สุด คือ ร่วมมือกับชุมชนอื่น ๆ จัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือนระดับการศึกษา ตำแหน่งในคณะกรรมการชุมชน และประเภทชุมชนที่อาศัยอยู่ พบว่ากรรมการชุมชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งในคณะกรรมการชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.2.1 การสร้างเครื่องมือ
 - 3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากร คือ ประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง 6 แขวง 46 หมู่บ้าน จำนวน 138,327 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง 6 แขวง 46 หมู่บ้าน จำนวน 766 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง จำนวน 3 ด้าน 25 ข้อ จำแนกแต่ละด้าน ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการวางแผน	จำนวน	9	ข้อ
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	จำนวน	8	ข้อ
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	จำนวน	8	ข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับมาก
3	หมายถึง	ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับน้อย
1	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

3.2.1 การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกิจกรรมของประชาชนในชุมชน มีทั้งหมด 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล
2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ให้สอดคล้องกับตัวแปรทั้ง 3 ด้าน เกี่ยวกับ เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นแบบสอบถาม 2 ตอน จำนวน 25 ข้อ
3. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือ

3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน คำนวณหาจากความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามที่สร้างขึ้นกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1	เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นวัดได้ตรงนิยามศัพท์เฉพาะ
0	เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นวัดได้ตรงนิยามศัพท์เฉพาะ
-1	เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงนิยามศัพท์เฉพาะ

และการใช้ภาษาเพื่อนำมาปรับปรุงโดยใช้เทคนิค IOC (Item – Objective Congruence Index)

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N} \quad (3.1)$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

(สุวิมล ติรกันันท์. 2543 : 129)

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านประกอบด้วย

1. อ.ทงศักดิ์ โสวัจัสสตากุล อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. อ.แสงอุทัย มอโท อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
3. อ.วัชรินทร์ คงพิบูลย์ อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. กำหนดค่า IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60 - 1.00 และผู้วิจัย แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อคำถามแต่ละด้านดังนี้

การมีส่วนร่วมในการวางแผน	จำนวน	9	ข้อ
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	จำนวน	8	ข้อ
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	จำนวน	8	ข้อ

3. ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชาชนในชุมชนในเขตลาดกระบัง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีของ Cronbach ที่เรียกว่า “สัมประสิทธิ์แอลฟา” (α -Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95 และเป็นรายด้านดังนี้

การมีส่วนร่วมในการวางแผน	เท่ากับ	0.95
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	เท่ากับ	0.94
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	เท่ากับ	0.96

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตั้งแต่วันที่ 3 พฤษภาคม 2550 ถึง วันที่ 31 พฤษภาคม 2550 โดยส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 766 ฉบับ และได้รับกลับคืนเป็นฉบับที่สมบูรณ์จำนวน 766 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด
2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และร้อยละ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ร้อยละ (Percentage)

$$\text{สูตร } P = \frac{f}{n} \times 100 \quad (3.3)$$

P แทน ค่าร้อยละ
 f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
 n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

(บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 102)

3. วิเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum x}{n} \quad (3.4)$$

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของข้อมูล
 n แทน จำนวนของข้อมูล

(สุวิมล ตรีภานนท์. 2543 : 179)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$\text{สูตร} \quad S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}} \quad (3.5)$$

$S.D.$	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างยกกำลังสอง
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

(บุญชม ศรีสะอาด. 2543. 103)

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย มีดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

โดยทำเป็นรายข้อเฉพาะด้านและรวมทุกด้านแล้วนำเสนอในรูปของตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

4. วิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบ การจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ด้วยสถิติ F – test กำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P \leq 0.05$

$$\text{ดังสูตร} \quad F = \frac{MS_b}{MS_w} \quad (3.6)$$

F	หมายถึง	ค่าสถิติ
MS_b	หมายถึง	ค่าประมาณของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_w	หมายถึง	ค่าประมาณของความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$MS_b = SS_b / (k - 1)$$

$$MS_w = SS_w / (n - k)$$

SS_b	หมายถึง	ผลรวมของกำลังสองระหว่างกลุ่ม
SS_w	หมายถึง	ผลรวมของกำลังสองภายในกลุ่ม
$k - 1$	หมายถึง	Degrees of Freedom สำหรับการแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
$n - k$	หมายถึง	Degrees of Freedom สำหรับการแปรปรวนภายในกลุ่ม
k	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
n	หมายถึง	จำนวนสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง

(ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541. 236)

โดยทำเป็นรายด้าน และภาพรวมแล้วนำเสนอในรูปตาราง พร้อมทำบรรยายประกอบ
ทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธี Scheffe เพื่อทดสอบความแตกต่าง
ระหว่างกลุ่ม

ตั้งสูตร

$$CV_d = \sqrt{(k - 1)(F)(MS_{within} \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right))} \quad (3.7)$$

เมื่อ	CV_d	หมายถึง	ค่าสถิติ Scheffe
	k	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	F	หมายถึง	ค่า F ที่เปิดจากตาราง(Critical Value)
	MS_{within}	หมายถึง	ค่า Mean Square Within – Groups ที่คำนวณไว้แล้วในการวิเคราะห์ ความแปรปรวน
	n_i	หมายถึง	จำนวนหน่วยตัวอย่างในกลุ่มตัวอย่าง
	n_j	หมายถึง	จำนวนหน่วยตัวอย่างในกลุ่มตัวอย่าง

(ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541. 237)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. วิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบ การจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขต
ลาดกระบัง จำแนกตามระยะเวลาที่เป็นกรรมการและอายุของกรรมการชุมชน โดยใช้โปรแกรม
สำเร็จรูปวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test independent กำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P \leq$
0.05

ลักษณะการใช้ t-test มีอยู่ 2 กรณี

กรณีที่ 1 เมื่อค่าความแปรปรวนเท่ากัน คือ

ใช้สูตร t-test แบบ Pooled Variance

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

Degree of Freedom คำนวณได้จาก

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

\bar{X}_1 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

\bar{X}_2 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1^2 หมายถึง ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

S_2^2 หมายถึง ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

กรณีที่ 2 ถ้าค่าความแปรปรวนไม่เท่ากัน คือ

ใช้สูตร t-test แบบ Pooled Variance

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Degree of Freedom คำนวณได้จาก

$$df = \frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2} \right]}{\frac{\left\{ \frac{S_1^2}{n_1} \right\}^2}{n_1 - 1} + \frac{\left\{ \frac{S_2^2}{n_2} \right\}^2}{n_2 - 1}}$$

\bar{X}_1 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

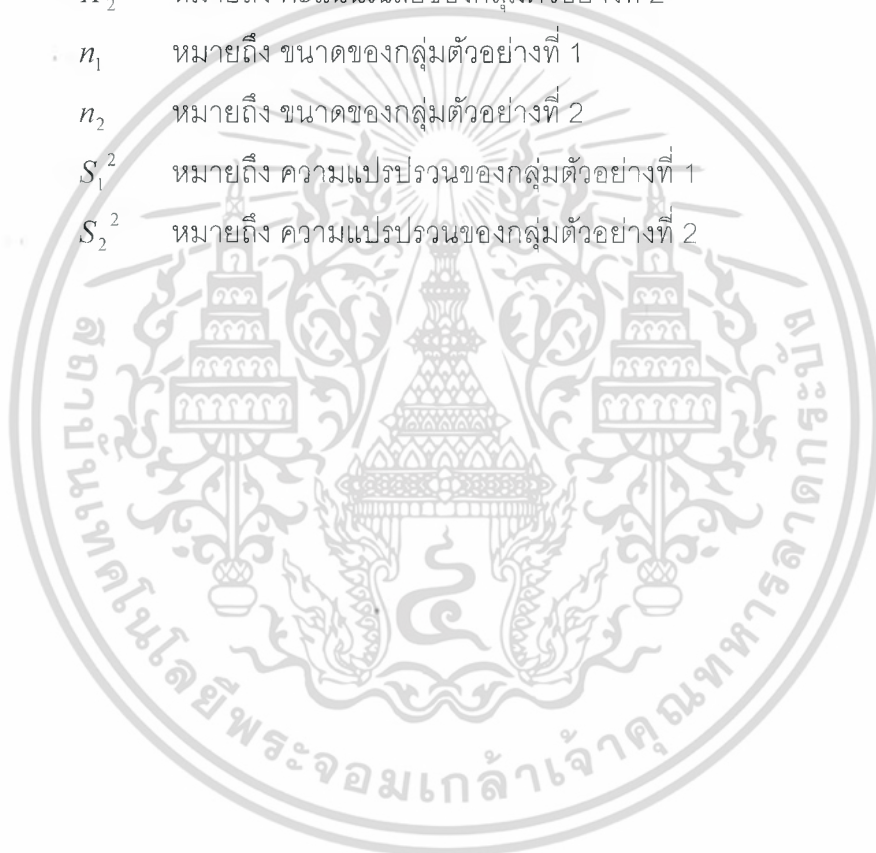
\bar{X}_2 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1^2 หมายถึง ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

S_2^2 หมายถึง ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน ร้อยละ และลำดับที่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
1. ประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง	766	100.00	
รวม	766	100.00	-
2. เพศ			
- ชาย	420	54.83	1
- หญิง	346	45.17	2
รวม	766	100.00	-
3. ฝายกิจกรรมในชุมชน			
- การศึกษา	50	6.53	10
- สาธารณสุข	60	7.83	6
- สวัสดิการสังคม	60	7.83	5
- กิจกรรมสตรีและเยาวชน	50	6.53	7
- เหมรัญญิก	30	3.92	9
- เลขานุการ	95	12.40	2
- ทะเบียน	30	3.92	8
- ประชาสัมพันธ์	60	7.83	4
- ปฏิคม	80	10.44	3
- กรรมการทั่วไป	251	32.77	1
รวม	766	100.00	-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
4. ระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรม			
- ไม่เกิน 2 ปี	540	70.49	2
- มากกว่า 2 ปี	226	29.51	1
รวม	766	100.00	-
5. ระดับการศึกษา			
- ประถมศึกษา	250	32.64	2
- มัธยมศึกษา	459	59.92	1
- อนุปริญญา ขึ้นไป	57	7.44	3
รวม	766	100.00	-
6. อายุจริง			
- ไม่เกิน 35 ปี	311	40.60	2
- 36 ปี ขึ้นไป	455	59.40	1
รวม	766	100.00	-

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนตลาดกระบ้งที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ เป็นเพศ ชาย (ร้อยละ 54.83) เพศหญิง (ร้อยละ 45.17) ซึ่งอยู่ในฝ่ายกิจกรรมกรรมการทั่วไป (ร้อยละ 32.77) รองลงมา ในฝ่ายเลขานุการ (ร้อยละ 12.40) และน้อยที่สุดในฝ่ายการศึกษา (ร้อยละ 6.53) ระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรมไม่เกิน 2 ปี (ร้อยละ 70.49) มากกว่า 2 ปี (ร้อยละ 29.51) เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 32.64) รองลงมา ระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 59.92) ระดับอนุปริญญา ขึ้นไป (ร้อยละ 7.44) และเมื่อพิจารณาอายุจริงแล้วพบว่าส่วนใหญ่จะมีอายุ 36 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 59.40) และส่วนที่เหลืออายุไม่เกิน 36 ปี (ร้อยละ 40.60)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชน ในชุมชนเขตตลาดกระบ้ง

วิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมและรายด้าน ของการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตตลาดกระบ้ง โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 4.2 ถึง 4.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับที่ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
ของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ประชาชน (n = 766)		ระดับ การมีส่วนร่วม	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.79	0.87	มาก	2
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.85	0.89	มาก	1
3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.75	0.91	มาก	3
รวม	3.80	0.83	มาก	-

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตลาดกระบังมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
ของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นราย
ด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเป็นลำดับที่
1 ($\bar{X}=3.85$) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนมีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.79$) และด้านการมี
ส่วนร่วมในการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 3 ($\bar{X}=3.75$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับที่การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ข้อ	ประชาชน (n = 766)		ระดับการมีส่วนร่วม	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. ท่านร่วมสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของชุมชน	3.93	1.08	มาก	2
2. ท่านร่วมสำรวจความต้องการพัฒนาของประชาชนในชุมชน	3.99	0.99	มาก	1
3. ท่านร่วมวางแผนพัฒนาชุมชน	3.65	1.03	มาก	9
4. ท่านร่วมเขียนโครงการเพื่อการพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ	3.76	1.17	มาก	5
5. ท่านร่วมสำรวจกลุ่มเป้าหมายเพื่อเข้าร่วมโครงการพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ	3.74	1.08	มาก	6
6. ท่านร่วมจัดทำแผนของงบประมาณเพื่อพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ	3.67	1.17	มาก	8
7. ท่านร่วมกำหนดสถานที่เพื่อจัดโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ไปปฏิบัติ	3.69	1.10	มาก	7
8. ท่านร่วมทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ	3.92	0.98	มาก	3
9. ท่านร่วมกำหนดวิธีการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ	3.77	1.04	มาก	4
รวม	3.79	0.89	มาก	-

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตลาดกระบังมีส่วนร่วมในการวางแผนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.65- 3.99 สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 2 การมีส่วนร่วมในการสำรวจความต้องการพัฒนาของประชากรในชุมชน ($\bar{X}=3.99$) รองลงมา คือ ข้อ 1 การมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของชุมชน ($\bar{X}=3.93$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 3 การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชน($\bar{X}=3.65$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับที่การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
ของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

ข้อ	ประชาชน (n = 766)		ระดับ การมีส่วนร่วม	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. ท่านร่วมประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ให้อุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ	3.90	1.00	มาก	2
2. ท่านร่วมติดต่อประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ	3.79	1.03	มาก	7
3. ท่านร่วมติดตามการปฏิบัติงานของโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ	3.80	1.00	มาก	6
4. ท่านร่วมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เพื่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ	3.87	1.08	มาก	3
5. ท่านร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ	3.83	1.07	มาก	5
6. ท่านร่วมควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ สำหรับการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ	3.86	1.09	มาก	4
7. ท่านร่วมให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ	3.70	1.16	มาก	8
8. ท่านร่วมดูแลการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ จนกว่าการดำเนินงานตามโครงการนั้น ๆ จะเสร็จสิ้น	3.95	1.03	มาก	1
รวม	3.85	0.87	มาก	-

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตลาดกระบังมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.70- 3.95 สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 8 การมีส่วนร่วมในการดูแลการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ จนกว่าการดำเนินงานตามโครงการนั้น ๆ จะเสร็จสิ้น ($\bar{X}=3.95$) รองลงมา คือ ข้อ 1 การมีส่วนร่วมในการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ให้อุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X}=3.90$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 7 การมีส่วนร่วมในการให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ($\bar{X}=3.70$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับที่การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
ของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อ	ประชาชน(n = 319)		ระดับ การมีส่วนร่วม	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. ท่านร่วมกำหนดวิธีการประเมินผลงานของ โครงการเพื่อการพัฒนาชุมชน	3.96	1.08	มาก	1
2. ท่านร่วมจัดทำเครื่องมือสำหรับประเมินผลงาน ของโครงการเพื่อการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ	3.72	1.14	ปานกลาง	4
3. ท่านร่วมลงมือประเมินผลงานของโครงการเพื่อ การพัฒนาชุมชนต่าง ๆ	3.68	1.06	มาก	7
4. ท่านร่วมชี้แจงให้ประชาชนในชุมชนทราบถึง ข้อดีข้อเสียเกี่ยวกับการประเมินผลงานตาม โครงการเพื่อการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ	3.71	1.01	มาก	5
5. ท่านร่วมวิเคราะห์ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ตามโครงการเพื่อการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ	3.82	1.01	มาก	2
6. ท่านร่วมจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตาม โครงการเพื่อการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ	3.62	1.05	มาก	8
7. ท่านร่วมนำเสนอผลการปฏิบัติงานตามโครงการ ต่าง ๆ ให้ผู้นำชุมชนหรือผู้อำนวยการเขตทราบ	3.69	1.09	มาก	6
8. ท่านร่วมปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงานตาม โครงการเพื่อการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ อยู่เสมอ	3.76	1.06	มาก	3
รวม	3.75	0.93	มาก	-

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตลาดกระบังมีส่วนร่วมในการประเมินผล
ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากโดยมี
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.96- 3.62 สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1 การมีส่วนร่วมในการกำหนด
วิธีการประเมินผลงานของโครงการเพื่อการพัฒนาชุมชน($\bar{X}=3.96$) รองลงมา คือ ข้อ 5 การมีส่วน
ร่วมในการวิเคราะห์ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามโครงการเพื่อการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ
($\bar{X}=3.82$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ของชุมชน ของคณะกรรมการชุมชน

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบังจำแนกตามระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรมในภาพรวม และรายด้าน ดังตารางที่ 4.6

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบังจำแนกตามอายุของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบังในภาพรวม และรายด้าน ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบังจำแนกตามระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรมในภาพรวม และรายด้าน

ด้าน	ไม่เกิน 2 ปี (n = 540)		มากกว่า 2 ปี (n = 226)		t	Sig.
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.55	0.87	4.11	0.82	4.79*	0.00
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.47	0.85	4.07	0.81	4.84*	0.00
3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.65	0.93	3.82	0.82	3.66*	0.00
รวม	3.56	0.83	4.00	0.78	4.85*	0.00

* p < .05

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ที่มีระยะเวลาต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยประชาชนที่มีระยะเวลาการร่วมกิจกรรมมากกว่า 2 ปี จะมีการมีส่วนร่วมมากกว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาการร่วมกิจกรรมไม่เกิน 2 ปี

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบังจำแนกตามอายุของประชาชนในภาพรวม และรายด้าน

ด้าน	ไม่เกิน 35 ปี (n = 311)		36 ปีขึ้นไป (n = 455)		T	Sig.
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.65	0.77	3.63	0.89	2.55*	0.00
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.62	0.84	3.88	0.89	2.97*	0.15
3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.59	0.80	3.86	0.97	1.17	0.00
รวม	3.60	0.77	3.83	0.85	2.26*	0.01

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานที่ตีพิมพ์เท่านั้น เมื่อเผยแพร่ไปยังผู้ใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขต
ลาดกระบัง ที่มีอายุต่างกัน เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีเพียงด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการไม่
แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเขตลาดกระบัง
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาในการจัดกิจกรรมให้กับชุมชนเขตลาดกระบัง

5.1.2 สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนแตกต่างกัน
2. ประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ระยะเวลาต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนแตกต่างกัน
3. ประชาชนในชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนแตกต่างกัน

5.1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.3.1 ประชากร

ประชากร คือ ประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง 6 แขวง 46 หมู่บ้าน จำนวน 138,327 คน

5.1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง 6 แขวง 46 หมู่บ้าน จำนวน 766 คน

5.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 25 ข้อ แบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95 และเป็นรายด้านดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน เท่ากับ 0.95 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เท่ากับ 0.94 และ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เท่ากับ 0.96

5.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 766 ฉบับ ได้รับคืนเป็นฉบับที่สมบูรณ์ครบ 766 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตั้งแต่วันที่ 3 พฤษภาคม 2550 ถึง วันที่ 31 พฤษภาคม 2550

5.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง 3 ด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยทำเป็นรายข้อ และรายด้านและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม จำแนกตามระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรมและอายุของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง โดยการทดสอบค่าที (t-test)

5.1.7 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง สรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบังในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเป็นลำดับที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนมีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 2 และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 3 ตามลำดับ

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 2 การมีส่วนร่วมในการสำรวจความต้องการพัฒนาของประชากรในชุมชน รองลงมา คือ ข้อ 1 การมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 3 การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชน

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบังในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ไม่ว่าจะเป็นข้อใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับมาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 8 การมีส่วนร่วมในการดูแลการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ จนกว่าการดำเนินงานตามโครงการนั้น ๆ จะเสร็จสิ้น รองลงมา คือ ข้อ 1 การมีส่วนร่วมในการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 7 การมีส่วนร่วมในการให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการประเมินผลงานของโครงการเพื่อการพัฒนาชุมชน รองลงมา คือ ข้อ 5 การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลงงานที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามโครงการเพื่อการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.1 จำแนกตามระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรม พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง ตามระยะเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างกัน เมื่อพิจารณาในภาพรวมและรายด้านพบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแล้วพบว่าในภาพรวม ประชาชนที่มีระยะเวลาการร่วมกิจกรรมมากกว่า 2 ปี จะมีการมีส่วนร่วมมากกว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาการร่วมกิจกรรมไม่เกิน 2 ปี

2.2 จำแนกตามอายุของประชาชน พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง ตามอายุของประชาชนต่างกัน เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีเพียงด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการการวิจัย ตามลำดับต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบังใน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติการ และด้านการประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบังในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่เป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญอยู่ประการหนึ่ง คือ การให้บริการต่าง ๆ ของท้องถิ่นไปถึงมือประชาชน โดยทั่วถึงและตรงตามความประสงค์ของประชาชนในเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นมีอิสระตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและที่สำคัญ คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนได้โดยตรง เพื่อให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวที่จะเข้าร่วมโดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายสำคัญที่จะเร่งรัดการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในด้านการจัดกิจกรรมของชุมชน ได้มีการดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน นอกจากนี้กระทรวงมหาดไทยยังมีนโยบายที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพื่อสนับสนุนนโยบายการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บังเกิดผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและนโยบายของรัฐบาล คือ เร่งรัดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเร่งรัดจัดเตรียมความพร้อมในการที่จะรับการถ่ายโอนงานและงบประมาณที่เพิ่มขึ้นจากการกระจายอำนาจด้วยการทบทวนแผนงาน / โครงการพัฒนา การพัฒนาบุคลากร การจัดระบบการดำเนินงานให้รวดเร็ว และสนองตอบกับความต้องการของประชาชน และเสริมสร้างความเข้มแข็งในท้องถิ่นการส่งเสริมให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนย่อย และเปิดโอกาสให้กลุ่มหรือชุมชนย่อยเหล่านี้เข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมของชุมชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนทั้งวิชาการ เงินทุน และบุคลากร มรดกศรีรัตนา (2535, บทคัดย่อ) พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการริเริ่มการวางแผนอยู่ระดับสูง อันเป็นผลมาจากคณะกรรมการชุมชนย่อยมีทัศนคติที่ดี ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นฝ่ายให้การสนับสนุน

จากสภาพสังคมปัจจุบัน การศึกษาที่แพร่หลาย เทคโนโลยีที่ทันสมัย และการสื่อสาร การคมนาคมที่สะดวก รวดเร็ว ทำให้ประชาชนมีคุณภาพมีทั้งความรู้ ความสามารถในการที่จะพัฒนา และให้ความร่วมมือในการดำเนินงานภายในชุมชนได้ คณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่จึงมีความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ขององค์กร และเป็นผู้นำของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารชุมชน รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่จะปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนมีหน้าที่ในการบำรุงรักษาศิลปประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น มีหน้าที่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และรักษาความมั่นคงภายในประเทศ

ดังนั้นคณะกรรมการชุมชนจึงควรให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ประชาชนในเรื่องดังกล่าวและการขอความร่วมมือจากประชาชนในการดำเนิน โครงการและกิจกรรมต่างๆภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับที่ ไพรัตน์ เตะชะรินทร์ (2534 : 82) ศึกษาพบว่า การปกครองท้องถิ่นและหน่วยการบริหารงานพัฒนาระดับชาวบ้าน ควรให้ความรู้แก่ประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทที่สำคัญต่อการควบคุมการบริหาร มิใช่ปล่อยให้เป็นเรื่องของระบบราชการแต่ฝ่ายเมือง และควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความต้องการให้ชุมชนของตนเองเจริญ เพราะประชาชนคือ ผู้ที่ต้องช่วยจ่ายภาษี ดังนั้นทัศนคติของประชาชนต่อการจัดกิจกรรมเพื่อชุมชนจึงเป็นเรื่องสำคัญ ประชาชนต้องการให้

คณะกรรมการชุมชนเป็นที่พึ่งของประชาชน และเป็นผู้สนับสนุน ในการมีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจของคนในชุมชนในการวางแผน

รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับรู้ผลที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทำให้เกิดความเชื่อถือในตัวผู้นำ รวมทั้งความคาดหวังของประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ที่จะได้รับจากคณะกรรมการชุมชน สอดคล้องกับ อานูภาพ ธิรลภ. (2528 : 46) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบและกระตุ้นก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทที่สำคัญมีอยู่เพียง 4 ปัจจัย คือ ความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน การยอมรับแบบอย่างและความเชื่อถือในตัวผู้นำและสอดคล้องกับ สินสนะ ดันดิชาติ (2531: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การดำรงตำแหน่งในหมู่บ้านและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ นอกจากนี้จะพิจารณาในภาพรวมแล้ว ผลการวิจัยยังพบว่าในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันนั้นในส่วนของ การปฏิบัติการในโครงการและกิจกรรมต่างๆภายในชุมชนนั้น คณะกรรมการชุมชนที่มีหน้าที่ในการเข้าร่วมประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการต่างๆให้สมาชิกในชุมชนเข้าใจรวมทั้งต้อง คอยกำกับ ดูแล การดำเนินงานจนโครงการสำเร็จลุล่วงโดยมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนใน ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบด้วย ในฐานะที่ทุกคนเป็นสมาชิกของสังคม จึงเป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) นับตั้งแต่ร่วมรับรู้ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ

ตลอดจนร่วมตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาและรับผิดชอบต่อผลการรวมทั้งสนับสนุนในวิถีต่าง ๆ กัน อันจะเป็นการสร้างสรรค์คุณค่าให้แก่ชุมชนและสังคมโดยรวม โดยเฉพาะสังคมที่ถือเอาประชาธิปไตยเป็นวิถีทางในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ประชาชนในชุมชนมีความคาดหวังในผลประโยชน์และมีความคิดว่า เมื่อเข้าร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนแล้ว พวกเขา น่าจะได้รับผลตอบแทนด้วยเหตุที่มีความคาดหวังในผลประโยชน์ของประชาชนที่ตนคิดต่อความเชื่อถือในตัวผู้นำชุมชน จึงมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ อานูภาพ ธิรลภ (2528 : 46) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบและกระตุ้นก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทที่สำคัญ คือ ความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน การยอมรับ แบบอย่าง และความเชื่อในตัวผู้นำ และสอดคล้องกับ สินสนะ ดันดิชาติ (2531: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การดำรงตำแหน่งในหมู่บ้านและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง จำแนกตามระยะเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรมของประชาชน

ผลการวิจัยพบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแล้วพบว่า ในภาพรวมประชาชนที่มีระยะเวลาการร่วมกิจกรรมมากกว่า 2 ปี จะมีการมีส่วนร่วมมากกว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาการร่วมกิจกรรมไม่เกิน 2 ปี

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนที่มีระยะเวลาการร่วมกิจกรรมมากกว่า 2 ปี นั้นมีประสบการณ์ เข้าใจระบบการทำงานรวมถึง โครงสร้างในชุมชนเป็นอย่างดี การติดต่อประสานงานจึงมีความสะดวกและรวดเร็ว ต่างจากประชาชนที่มีระยะเวลาการร่วมกิจกรรมไม่เกิน 2 ปี ซึ่งยังไม่มีความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ และคนในชุมชนรวมทั้งประสบการณ์ที่น้อยกว่า และยังไม่เข้าใจถึงความต้องการและปัญหาของสมาชิกในชุมชนของแต่ละเขตโดยแท้จริง ทำให้มีช่องว่างจึงไม่ได้รับความร่วมมือ ในการประสานงานต่างๆ ทำให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมน้อยกว่า

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง จำแนกตามอายุของประชาชน

ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ จากสภาพความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม และลักษณะของการประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรรวมชุมชนดั้งเดิม ทำให้คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไปสามารถมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง ได้อย่างต่อเนื่องเพราะส่วนใหญ่มีอาชีพที่แน่นอน เป็นเจ้าของกิจการ จึงทำให้มีเวลาในการเข้าร่วมและรับรู้ ถึงความต้องการและปัญหาของสมาชิกในชุมชนของแต่ละเขตการปกครอง ได้อย่างใกล้ชิดและผูกพันมากกว่า และเป็นบุคคลที่เป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน อาสาสมัครตำรวจบ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข กรรมการสถานศึกษา กรรมการวัด ทำให้คนในชุมชนรู้จักและนับถือและให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ส่วนคณะกรรมการชุมชนที่มีอายุไม่เกิน 35 ปี ส่วนใหญ่เป็น พนักงาน รับจ้าง ตามบริษัท ห้างร้าน และโรงงาน มีรายได้น้อย การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง จึงไม่ต่อเนื่องและ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับผลงานที่ออกมามากกว่า

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีความสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการของการจัดกิจกรรม เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนแรกคือ การวางแผนไปจนถึงขั้นสุดท้ายคือการติดตามและประเมินผล ซึ่งการมีส่วนร่วมที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องประกอบด้วยปัจจัย เงื่อนไขและความพร้อมในการมีส่วนร่วม เช่น มีความเป็นอิสระในการมีส่วนร่วม มีความสามารถและเต็มใจในการมีส่วนร่วม การมีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมได้โดยไม่กระทบต่อหน้าที่การงาน และไม่เสียค่าใช้จ่าย มีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลของการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อเสนอแนะ สำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ ดังต่อไปนี้

1. ในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง ควรมี การจัดสรรงานให้กับประชาชนในชุมชนให้มีความเหมาะสมตรงตามความรู้ ความสามารถของผู้ที่ปฏิบัติงาน โดยปรับปรุงงานให้มีลักษณะจูงใจแก่ประชาชนอยู่เสมอ
2. ประชาชนในเขตลาดกระบัง ควรจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ การฝึกอบรม/สัมมนา การศึกษาดูงานนอกสถานที่ และการศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มทักษะและความรู้ในการจัดกิจกรรมมากขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง ใน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติการ และด้านการประเมินผล ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. ควรศึกษาในเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตอื่นๆ
2. ควรศึกษาในเรื่อง การประเมินผล ในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง
3. ควรศึกษาในเรื่อง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง

บรรณานุกรม

- เกสร วงศ์วัฒนากิจ. 2542. “ความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาสาธารณสุขในระดับท้องถิ่น” ปรินิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิทยาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กาญจนา ฉาบสุวรรณ. 2544. “ประชาคมเมืองกับการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร” ปรินิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง. 2539. การบริหารทรัพยากรมนุษย์และบุคคล. ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ขนิษฐา เมืองเชียงหวาน. 2544. “การติดตามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการเลี้ยงโคนม : กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” ปรินิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิตติมา อินทะท่ามา. 2543. “การพัฒนาการเรียนรู้ของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง โดยใช้กระบวนการ AIC : กรณีศึกษา ชุมชนในเขตเทศบาลนครราชสีมา” ปรินิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2526. การบริหารการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ชัยณรงค์ แก้วอยู่. 2541. “บรรยากาศองค์การกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านพลา หมู่บ้านพูน อำเภอฉวาง จังหวัดระยอง” ปรินิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ชินรัตน์ สมสืบ. 2539. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
- ชูชีพ อารีประชาภิรมย์. 2542. คัมภีร์ปกเขียว. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ปกเกล้า.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เทพนรมิตร.
- นริศ จำนุรักษ์. 2538. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู. ภาคนิพนธ์พัฒนาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โต สมบูรณ์. 2544. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมอาชญากรรมด้านยาเสพติด และการพนันในจังหวัดสมุทรปราการ” วิทยานิพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการ โครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ประสิทธิ์ ปลั่งทอง. 2543. “กรณีมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดสวัสดิการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน : ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งตำรวจชุมชนประจำตำบลบ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจัดการ โครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยทางวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญทัน ดอกไทสง. 2534. ทฤษฎี : การบริหารองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 3. โอเดียนสโตร์.

บวร ประพฤติดี. 2535. การวัดผลและประเมินผลบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประภาพร ศรีสถิตธรรม. 2543. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชน ในเขตเทศบาลนคร จังหวัดนครราชสีมา” ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. 2539. การบริหารและการจัดการระเบียบบริหารราชการไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2539. องค์การและการจัดการ : ลักษณะและจุดมุ่งหมายของการวางแผน. กรุงเทพฯ : ชีระฟิล์ม และ ไซเท็กซ์.

รุ่งอรุณ บุญสายันต์. 2543. “การบริหารเทศบาลและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารจัดการขยะเทศบาลนครขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การบริหารการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2541. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2526. เอกสารการสอนชุด การวางแผนและการควบคุมการบริหาร. นนทบุรี : สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สุวิมล ตรีภานันท์. 2543. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์:แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารคดี บางโมร. 2539. องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี. ใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สมพร เทพสิทธิ์า. 2536. การประสานงานด้วยสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ระหว่างรัฐบาลและเอกชน. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์.
- สมยศ นาวิการ. 2538. ทฤษฎีองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- อาคม ใจแก้ว. 2533 . “การนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ” วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2538. การบริหาร:ทักษะและการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.
- อุทัย หิรัญโต. 2538. เทคนิคการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- Cothran, Dan A. 1987. Japanese bureaucrats and policy implementation : Lessons for America. **Policy studies Review** . 6 (2) : 120
- Edwards, George and Ira, Sharkansky. 1979. **Implementttation**. 2ed. Berkeley : University of California Press.
- Edwin, B Flippo and Gary, M.Munsinger. 1978. Management. 4th. Allyn and Bacon, Inc : Massachusetts USA.
- Gunn, Lewis A. And Brian W. Hogwood. 1984. **Policy analysis for the real word**. New York : Oxford University.
- Pressman, Jeffrey L. and Aron B. Wildavaky. 1979. **Implementttation**. Berkeley : University of Califfornia Press.
- Reeder, Williaams. 1974. **Some Aspects of The Informal Social Participaation of Focus Famillies in New York State**. Comell University : Unpublished Ph.Dissertation.
- Ramos L.A. and L.P. Fletcher. 1982. **Planning for Rural Development with Popular Participation**. Iowa : Department of Econoomics, Iowa State University.
- Sabatier, Pual. And Daniel Mazmanian. 1989. The implementttation of public policy : A framework of analysis. **Policy study journal**. 8(10) : 21-35
- World Health Organization. 1981. **Community Involvement in Health for Primary Health Care**. Geneva :WHO.
- Van Meter, Donal S. and Carl E. Van Horn. 1975. The policy implementttation process : A Conceptual framework. **Administrtation and society** . 6(2) : 445-486
- Williams, Walter. 1975. Implementttation analysis and assessment Policy. **Journal of Public Policy**. 1 (Summer) :535-554

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หนังสือเป็นสมบัติของท่าน
โปรดช่วยกันรักษา

www.lib.kmitl.ac.th

สำนักหอสมุดกลาง โทร. 0 2739 2221

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้